

Gemeente Berg en Dal

Integraal Huisvestings Plan Onderwijs

2025-2040

Eindrapport

d.d. 22 mei 2025

Gemeente Berg en Dal

Zaaknummer: Z-23-103623

Classificatie: **OPENBAAR**

Status: **DEFINITIEF**

Inhoud

1	INLEIDING.....	3
1.1	Het Integraal Huisvestingsplan: nut en noodzaak.....	4
1.2	Ontwikkelproces IHP.....	4
1.3	Status en juridische borging IHP.....	5
1.4	Maatregelen binnen IHP.....	5
2	WETTELIJK KADER.....	7
2.1	Taken en verantwoordelijkheden.....	7
2.2	Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs.....	7
2.3	Wetsvoorstel Doelmatige aanpak onderwijshuisvesting.....	7
3.	ANDERE KADERS, TRENDS EN ONTWIKKELINGEN.....	10
3.1	Lokaal niveau.....	10
3.1.1	Collegeplan 2022 -2026.....	10
3.1.2	Lokale investeringen in relatie tot uitkering gemeentefonds.....	10
3.2	Landelijk niveau.....	11
3.2.1	Eisen aan schoolgebouwen.....	11
3.2.2	Kwaliteitskader PO en VO.....	11
3.2.3	Personeelstekort.....	11
3.2.4	Nederlands Klimaatakkoord.....	11
3.2.5	Bijdrage IHP aan duurzaamheid.....	12
3.2.6	Stijgende kosten voor bouw en exploitatie van schoolgebouwen.....	12
3.2.8	Onvoldoende financiering voor onderwijshuisvesting vanuit het rijk.....	12
4	VISIE EN AMBITIE ONDERWIJSHUISVESTING.....	14
4.1	Kernwaarde onderwijs.....	14
4.2	Inclusief onderwijs.....	14
4.2.1	Inclusieve kinderopvang en onderwijs in Berg en Dal.....	15
4.3	KC vorming.....	15
4.4	Focus op onderwijshuisvesting.....	16
4.5	Visie en ambitie onderwijshuisvesting algemeen.....	17
4.6	Spreiding en bereikbaarheid.....	17
4.7	Flexibele en toegankelijke gebouwen.....	18
4.8	Duurzame gebouwen.....	19
4.9	Kwaliteit gebouwen (Kwaliteitskader en GPR-gebouw).....	19
4.10	Bouwheerschap, eigendom, beheer en exploitatie KC's.....	22
4.11	Bouwen voor kinderopvang e.a. (KC-voorzieningen).....	23
4.12	Benutten substantiële leegstand in bestaande scholen.....	24
4.13	Aanpassingen als vervanging of renovatie op lange termijn staan.....	25
4.14	Extra volume voor inclusief onderwijs.....	26
4.15	Gevolgen Didam arrest voor KC.....	27
5	ONDERWIJS IN BERG EN DAL (cijfers in het algemeen).....	28
5.1	Capaciteit onderwijsgebouwen.....	28
5.2	Leerlingontwikkeling in Berg en Dal (prognoses).....	29
5.3	Ruimtebehoefte op basis van prognose.....	29
5.4	Vergelijking van capaciteit met ruimtebehoefte.....	30

5.5	Kwaliteit van de gebouwen (Quickscan)	31
6	KINDEROPVANG	33
6.1	Algemeen	33
6.2	Samenwerking	33
6.3	Prognose	33
6.4	Ruimtegebruik in scholen	33
7	RESULTATEN ANALYSE	34
7.1	Noodzaak voorzieningen.....	34
7.2	Resultaten analyse	35
7.2.1	Noodzaak nieuwbouw	36
7.2.2	Noodzaak uitbreiding wegens ruimtetekort	36
7.2.3	Noodzaak vervangende nieuwbouw/renovatie	37
7.2.4	Noodzaak in gebruikneming bestaand gebouw	38
7.3	Prioriteitstelling.....	38
7.4	Prioriteit bepaling Hoofdprioriteit 1	39
7.4.1	Rangorde Hoofdprioriteit 1 (kwantiteit)	39
7.5	Prioriteit bepaling Hoofdprioriteit 2	39
7.5.1	Rangorde Hoofdprioriteit 2 (kwaliteit)	39
7.6	Samenvatting prioriteitstelling	40
8	PROJECTEN.....	41
8.1	Project vervangende nieuwbouw KC Op de Horst.....	41
8.2	Project vervangende nieuwbouw Sint Maartenschool	41
8.3	Project SO De Berg	41
8.4	Project VSO Werkenrode Nijmeegsebaan.....	42
8.5	Project basisschool Breedeweg.....	42
8.6	Project basisschool Titus Brandsma	42
9	FINANCIERING, UITVOERING EN PLANNING	43
9.1	Financiële uitgangspunten.....	43
9.2	Uitvoeringsprogramma 2025-2028.....	45
9.2.1	Uitvoeringsprogramma 2025-2028 – PROJECT 1 - OP DE HORST.....	45
9.2.2	Uitvoeringsprogramma 2025-2028 – PROJECT 2 SINT MAARTENSCHOOL	46
9.3	Totaal Uitvoeringsprogramma 2025-2028.....	47
9.4	Dekking uitvoeringsprogramma 2025-2028	47
9.5	Uitvoeringsagenda 2029-2032	47
9.5.1	Uitvoeringsagenda 2029-2032 – PROJECT 3 – VSO WERKENRODE.....	48
9.5.2	Uitvoeringsagenda 2029-2032 – PROJECT 4 – KC BREEDEWEG	48
9.6	Totaal Uitvoeringsagenda 2029-2032.....	49
9.7	Doorkijk 2033 - 2040.....	50
10.	BIJLAGEN.....	51
	BIJLAGE I – ANALYSE HUISVESTING MET KANTTEKENINGEN	51

1 INLEIDING

Berg en Dal is een gemeente in het zuiden van de provincie Gelderland grenzend aan Duitsland. De gemeente is op 1 januari 2015 ontstaan uit een fusie tussen de voormalige gemeenten Groesbeek, Millingen aan de Rijn en Ubbergen. Berg en Dal telt volgens de officiële plaatsnamenlijst 11 dorpen met in totaal 35.543 inwoners en heeft een totale oppervlakte van 93,28 km², waarvan 86,31 km² land en 6,97 km² water (1 januari 2024, bron: CBS).

Berg en Dal telt volgens de officiële plaatsnamenlijst 11 dorpen met in totaal 35.543 inwoners en heeft een totale oppervlakte van 93,28 km², waarvan 86,31 km² land en 6,97 km² water (1 januari 2024, bron: CBS).

Er zijn in Berg en Dal 12 basisscholen, 1 school voor speciaal basisonderwijs, 3 scholen voor speciaal (voortgezet) onderwijs en 2 scholen voor voortgezet onderwijs.

Deze in totaal 18 scholen zijn gehuisvest op 20 adressen in gebouwen met oorspronkelijke bouwjaren die variëren van 1925 tot 2014.

We hebben in totaal zo'n 40.000 m² onderwijs-huisvesting waarin ongeveer 3.600 leerlingen van klein tot groot onderwijs genieten.

Schoolbesturen:

Er zijn twee schoolbesturen voor het basis- en speciaal basisonderwijs in Berg en Dal: Stichting Primair Onderwijs Groesbeek (SPOG), Stichting Primair Onderwijs Condor (CONDOR). Deze beide besturen hebben besloten om per 1-1-2025 samen te fuseren en gaan vanaf die datum door het leven als Stichting Leer en Floreer, scholen met LEF.

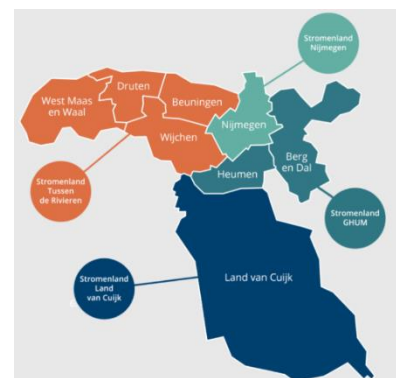
Voor het speciaal- en voortgezet speciaal onderwijs zorgen twee schoolbesturen: Stichting Entrea Onderwijs en Punt Speciaal.

De Stichting Voortgezet Montessori Onderwijs Nijmegen en Omstreken is het bestuur van het Montessori College Nijmegen-Groesbeek. Het Montessori College is een scholengemeenschap voor vmbo, havo, en vwo. De locatie Groesbeek biedt VMBO -b/ -k/ -g/ -t en Agora onderwijs. De Sint Augustinus Stichting is het bestuur van de categorale HAVO Notre Dame des Anges.

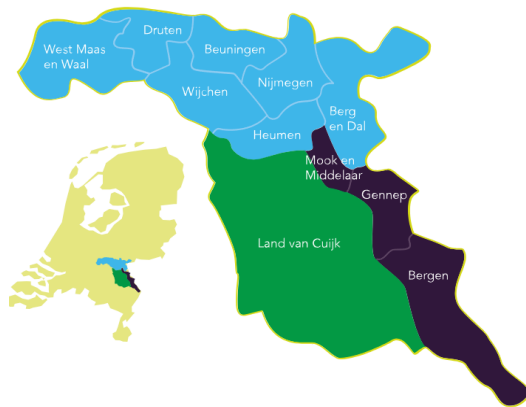
Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs:

Alle scholen in het primair- en voortgezet onderwijs zijn verplicht aangesloten bij een regionaal samenwerkingsverband (SWV) voor het aanbieden van passend onderwijs. Alle basisscholen in Berg en Dal zijn aangesloten bij het Samenwerkingsverband Stroomland.

Met 154 scholen voor regulier en speciaal basisonderwijs en 20 besturen in vier Stroomland regio's, zorgt het samenwerkingsverband voor passend onderwijs voor elke leerling in het werkgebied.

De scholen voor VO en VSO in Berg en Dal zijn aangesloten bij het Regionaal Samenwerkingsverband Nijmegen en Omstreken. Dit samenwerkingsverband omvat 11 gemeenten die in 3 verschillende provincies liggen. Samen vormen zij de regio van het samenwerkingsverband.

De samenwerkingsverbanden ondersteunen scholen onder meer bij het vinden van het juiste onderwijsarrangement voor leerlingen met een specifieke ondersteunings-behoefte.

1.1 Het Integraal Huisvestingsplan: nut en noodzaak

In het College Plan 2022-2026 is mede op uitdrukkelijk verzoek van de gemeenteraad opgenomen dat er een plan komt dat ervoor zorgt dat de onderwijshuisvesting op orde komt en blijft. Dit suggereert impliciet dat er een gevoel bestaat dat de onderwijshuisvesting nu niet (helemaal) op orde is. Daarom is het goed een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) op te stellen om feitelijk te kunnen vaststellen of dit gevoel juist is en wat er dan eventueel gedaan moet worden om de onderwijshuisvesting toekomstbestendig te maken.

Bij het opstellen van een IHP werken de gemeente, de schoolbesturen en andere betrokken partners samen om:

- de huidige situatie van de scholen qua kwantiteit en kwaliteit in beeld te brengen; (quick scan gebouwen door HEVO)
- op basis van leerlingenprognoses de toekomstige ruimtebehoefte te bepalen; (prognoses door XXLLNC voorheen Pronexus)
- een gezamenlijke visie op onderwijshuisvesting te ontwikkelen op basis van wensen, ambities en (on)mogelijkheden;
- toekomstscenario's op te stellen met een uitvoeringsplanning en een investeringsprogramma.

Een IHP is een uitgesproken instrument om het huisvestingsbeleid voor de nabije toekomst te bepalen met zicht en perspectief op de langere termijn.

Het IHP bepaalt op basis van gerichte analyse, visie, scenario-ontwikkeling en financiële vertaling de kaders voor investeringen in onderwijshuisvesting. Een IHP stelt gemeente en schoolbesturen in staat om op de korte en lange termijn toekomstbestendige keuzes te maken en een proactief (investerings-) beleid te voeren.

Het IHP wordt elke vier jaar aan de hand van actuele ontwikkelingen, nieuwe prognoses, trends én voortschrijdend inzicht bijgesteld. Dit gebeurt steeds in samenspraak met alle betrokken partijen. Op die manier blijft het IHP een dynamisch en actueel document, dat commitment heeft en houdt bij alle betrokken partners. Zie hierover ook paragraaf 2.3.

1.2 Ontwikkelproces IHP

Het ontwikkelen van een IHP is een intensief proces tussen gemeente, schoolbesturen en andere betrokkenen. Om succesvol te kunnen zijn moet in ieder geval aan een paar randvoorwaarden worden voldaan. Er dient open en transparant gecommuniceerd te worden om een goede basis van vertrouwen en betrouwbaarheid te creëren. Huisvesting is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de partners. Om goed te kunnen samenwerken is gelijkwaardigheid en het centraal stellen van het gezamenlijk belang essentieel.

Voorafgaand aan het IHP-proces hebben onderwijs- en opvangpartners een visie op inclusieve kinderopvang en onderwijs ontwikkeld en vastgesteld. De partners kenden elkaar al

redelijk goed, er was al een goede samenwerking en een basis van vertrouwen. Hierop voortbordurend hebben we het plan van aanpak IHP met een korte procesbeschrijving en agenda met onderwijs en kinderopvang als belangrijkste stakeholders gedeeld. We hebben de resultaten van de quick-scan gebouwen en de leerlingenprognoses gedeeld en gezamenlijk vastgesteld. Vervolgens hebben we individueel met de onderwijs- en kinderopvangpartners gesproken om hun inzichten op huisvesting, hun wensen, hun idealen en hun verwachtingen van dit IHP op te halen. In een viertal sessies begin 2025 hebben we een groot aantal onderwerpen en ambities besproken en al onze bevindingen hebben we uiteindelijk gebundeld in een gezamenlijk visie op onderwijshuisvesting. Zie hoofdstuk 4. Ten aanzien van specifiek inhoudelijke aandachtspunten met betrekking tot inclusief onderwijs in relatie tot huisvesting heeft begin 2025 ook nog een verdieping plaatsgevonden tijdens een drietal sessies o.l.v. adviesbureau Spectrum. Op 24 maart 2025 hebben we een Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) gevoerd met de schoolbesturen waarbij ook de kinderopvangorganisaties aanwezig waren. Het resultaat is dat alle schoolbesturen en kinderopvangorganisaties kunnen instemmen met het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Berg en Dal 2025-2040.

1.3 Status en juridische borging IHP

Dit IHP is het resultaat van een lang en intensief overleg tussen gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties. Deze partijen hebben zich uitgesproken over en staan achter de visie en de ambitie op onderwijshuisvesting. Het IHP is daarmee de lat waarlangs alle toekomstige investeringen in onderwijshuisvesting gelegd worden.

Het IHP blijft echter een dynamisch document en geen in beton gegoten blauwdruk. Iedere 4 jaar wordt het document geactualiseerd naar nieuwe regelgeving, inzichten en omstandigheden.

Dat neemt niet weg dat de behoefte bestaat om in ieder geval het 4-jarige programma juridisch te verankeren. Dit zou kunnen door gezamenlijk een convenant op te stellen waarin de (financiële) afspraken worden vastgelegd of deze te verankeren in de huisvestingsverordening. Omdat de huisvestingsverordening geen eindtermijn kent en de status heeft van lokale wetgeving geeft deze de meeste rechtszekerheid. Hierin kunnen ook afspraken worden vastgelegd over de consequenties van het eventueel niet meedoen of tussentijds uitstappen van partners, waarvan de gemeente er één is.

1.4 Maatregelen binnen IHP

Voor elke onderwijsvoorziening wordt binnen het IHP een scenario beschreven dat leidend is voor de maatregelen en investeringen die de komende jaren door gemeente en schoolbesturen gepleegd worden. In het IHP wordt onderscheid gemaakt tussen schoolgebouwen die de komende periode in stand worden gehouden en gebouwen waar de noodzaak tot vervanging of een andere maatregel aanwezig is. In het IHP hanteren we daarom de volgende scenario's:

1. (Vervangende) nieuwbouw

Onder (vervangende) nieuwbouw worden de schoolgebouwen verstaan waarvoor in het IHP een noodzaak tot vervanging wordt aangetoond. Deze gebouwen krijgen binnen afzienbare tijd een grootschalige ingreep in de vorm van (vervangende) nieuwbouw met een levensduur van 60 jaar.

2. Renovatie

Renovatie dient te worden beschouwd als een volwaardig alternatief voor vervangende nieuwbouw, om de levensduur van schoolgebouwen te verlengen, waarbij het gebouw (weer) voldoet aan de functionele eisen en kwaliteitseisen. Het doel is om de levensduur met 25 jaar te verlengen. Hierbij wordt gekeken naar het verbeteren van functionaliteit, technische staat en verduurzaming.

3. In stand houden;

Onder in stand houden vallen de gebouwen die binnen de looptijd van het IHP (ca. 16 jaar) in stand worden gehouden en geen grootschalige ingreep krijgen. Ook voor deze gebouwen dient aandacht te zijn voor hoe kan worden bijgedragen aan de verduurzaming en het verbeteren van het binnenklimaat in lijn met de landelijke klimaatdoelstellingen. Over 25 jaar dienen namelijk alle gebouwen CO₂ neutraal te zijn.

4. Afstoten.

Dit betreft onderwijsgebouwen of gedeelten ervan die niet langer als schoolgebouw in gebruik blijven en in eigendom teruggegeven worden conform de verordening Onderwijshuisvesting aan de gemeente. Daarmee worden ze (gedeeltelijk) onttrokken aan het onderwijs en kunnen ze mogelijk worden ingezet voor andere functies, zoals bijvoorbeeld kinderopvang.

2 WETTELIJK KADER

Gemeenten en schoolbesturen zijn gezamenlijk verantwoordelijk om kwalitatief goede onderwijshuisvesting te realiseren en in stand te houden.

Deze zorgplicht van de gemeente en de schoolbesturen ten aanzien van onderwijshuisvesting is vastgelegd in de onderwijswetgeving.

Deze wetgeving vormt het kader waarbinnen de samenwerking tussen de belangrijkste maatschappelijke partners zoals schoolbesturen, aanbieders van voor- en naschoolse voorzieningen, zorgvoorzieningen en de gemeente vorm dient te krijgen.

2.1 Taken en verantwoordelijkheden

De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht om te voorzien in voldoende en adequate huisvesting voor het primair onderwijs en voortgezet onderwijs. Deze zorgplicht is vastgelegd in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO), Wet op de Expertisecentra (WEC) en de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO) en is verder uitgewerkt in de lokale Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs.

De gemeente is verantwoordelijk voor (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding, eerste inrichting en onderwijsleerpakketten, herstel van constructiefouten en herstel en vervanging bij schade door bijzondere omstandigheden. In de Wet doelmatige aanpak onderwijshuisvesting wordt renovatie als alternatief naast vervangende nieuwbouw opgenomen als huisvestingsvoorziening.

Voor de uitvoering van de zorgplicht ontvangt de gemeente jaarlijks een niet geormerkt budget in het Gemeentefonds vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor de instandhouding van het schoolgebouw. Taken als het onderhouden, exploiteren en het uitvoeren van in pandige (onderwijskundige) aanpassingen zijn belegd bij het schoolbestuur. Voor het in stand houden van de schoolgebouwen ontvangen de besturen jaarlijks vanuit het Rijk een materiële instandhoudingsvergoeding. Deze vergoeding wordt gebaseerd op het aantal ingeschreven leerlingen.

2.2 Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs

De verordening voorzieningen onderwijshuisvesting bevat de uitwerking van de wettelijke zorgplicht en vormt daarmee de basis van het gemeentelijk onderwijshuisvestingsbeleid en regelt uitgangspunten voor onder andere de voorzieningen die schoolbesturen kunnen aanvragen bij een gemeente, criteria voor het toetsen van deze aanvragen en procedurele afspraken. Naast deze beoordeling over bijvoorbeeld nieuwbouw of uitbreiding van een schoolgebouw regelt de verordening bijvoorbeeld ook aanvragen met een spoedeisend karakter, medegebruik en verhuur en het einde van het gebruik van gebouwen en terreinen.

Voordat de gemeenteraad de verordening vaststelt dient er Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) met de schoolbesturen te worden gevoerd. De gemeenteraad heeft de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Groesbeek voor het laatst in april 2015 vastgesteld. Er wordt nog de naam Groesbeek vermeld omdat de gemeentenaam Berg en Dal pas per 1-1-2016 is ingevoerd.

De modelverordening van de VNG die als basis dient voor de meeste gemeentelijke onderwijshuisvestingsverordeningen is sindsdien al enige malen herzien. Hierdoor is de huidige verordening van de gemeente Berg en Dal niet meer helemaal up-to-date. Na inwerkingtreden van de Wet doelmatige aanpak onderwijshuisvesting zal de VNG met een nieuwe modelverordening komen. Hierna en ook na vaststelling van dit IHP is het zaak de verordening te actualiseren.

2.3 Wetsvoorstel Doelmatige aanpak onderwijshuisvesting

Op 15 december 2016 hebben de PO-raad, de VO-raad en de VNG een gezamenlijk voorstel gestuurd aan toenmalig staatssecretaris van OCenW Sander Dekker om de tekortkomingen

in het huidige stelsel voor onderwijshuisvesting op te lossen. Het uitgangspunt van dit voorstel is dat gemeenten en schoolbesturen een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor de (kwaliteit van de) huisvesting van scholen. Op 9 mei 2018 is het verder uitgewerkte voorstel gepubliceerd door PO-raad, VO-raad en VNG.

Inmiddels heeft dit geresulteerd in een wetsvoorstel Doelmatige aanpak onderwijshuisvesting, dat op 27-1-2025 naar de Tweede Kamer en de Koning is gestuurd. Dit wetsvoorstel beoogt dat gemeenten en schoolbesturen tot een meer planmatige en doelmatige aanpak van bouw, beheer en onderhoud van schoolgebouwen in het funderend onderwijs komen en om het total-cost-of-ownership te bevorderen. Dat zijn de totale kosten voor aanschaf, onderhoud en gebruik van een product. Het gaat over de totale verantwoordelijkheid voor de levensduurcyclus van een schoolgebouw.

In hoofdlijnen bestaat het wetsvoorstel uit de volgende onderdelen:

1. Een verplichting voor het vaststellen van een integraal huisvestingsplan (IHP) voor gemeenten en een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) voor schoolbesturen. De gemeente stelt eenmaal in de vier jaar een IHP vast voor de bekostiging van de voorzieningen in de huisvesting voor primair en voortgezet onderwijs. Het IHP moet iedere 4 jaar worden gedeeld met de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). In het IHP worden in ieder geval de beoogde beleidsdoelen vermeld voor de onderwijshuisvesting in relatie tot de prognose van het aantal leerlingen in de periode waarop het IHP betrekking heeft. Tevens wordt de beslissing over nieuwbouw of renovatie van een onderwijsgebouw dat ouder is dan 40 jaar erin vermeld. Het IHP kent een looptijd van vier jaar met een doorkijk naar de volgende 12 jaar. Het onderwijsbestuur krijgt de verplichting om tenminste eenmaal in de vier jaar een meerjarenonderhoudsplan vast te stellen op basis van een bouwkundige inspectie conform NEN2767. Dit geldt voor alle onderwijsbesturen.
2. Levensduurverlengende renovatie wordt een voorziening in de huisvesting waar de gemeente voor verantwoordelijk is en wordt daardoor een volwaardig alternatief voor vervangende nieuwbouw. Er is sprake van een levensduur verlengende renovatie van een gebouw (of een gedeelte daarvan) als de levensduur en geschiktheid van het gebouw voor het onderwijs met ten minste 25 jaar wordt verlengd. De gemeente is verantwoordelijk voor renovatie. Of dit automatisch betekent dat de gemeente de volledige kosten van de renovatie voor haar rekening neemt, is nog de vraag. De toelichting op het wetsvoorstel zegt daarover: *'De wettelijke verankering van het begrip renovatie maakt duidelijk dat gemeenten voor (de financiering van) renovatie aan zet zijn, tenzij hierover tussen de betreffende gemeente en het schoolbestuur andere afspraken worden gemaakt in het kader van doordecentralisatie of cofinanciering.'*
3. Het investeringsverbod in het primair onderwijs wordt opgeheven. In het primair onderwijs was het in principe niet toegestaan om zelf vanuit de rijksmiddelen te investeren in huisvesting. Het uitgangspunt is dat dit geen investeringen mag betreffen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, zoals nieuwbouw of uitbreiding van het aantal m². Bovendien moet de investering doelmatig zijn en geen gevaar vormen voor de continuïteit van het onderwijs. De regelgeving wordt gelijk gesteld met die in het voortgezet onderwijs.

Een zorgplicht voor schoolbesturen voor een gezond binnenklimaat na nieuwbouw of renovatie die oorspronkelijk in het wetsvoorstel stond, is uiteindelijk niet opgenomen vanwege de problematische praktische uitvoerbaarheid. De wettelijke eisen waaraan elke school qua binnenklimaat moet voldoen liggen bovendien al vast in geldende regelgeving. Met name het Bouwbesluit 2012 en het Arbo-besluit. De beoogde inwerkingtreding van de wet is 1 januari 2026.

In Berg en Dal hebben de gemeente en de schoolbesturen afgesproken de looptijd van het huisvestingsplan niet op 4 jaar maar op 8 jaar te stellen, verdeeld in een uitvoeringsprogramma van 4 jaar en een uitvoeringsagenda van 4 jaar. Schoolbesturen krijgen hierdoor meer inzicht in het rendement hun eigen (onderhouds-) investeringen in de gebouwen. Dit vraagt wel om een juridische borging in de onderwijshuisvestingsverordening, aangezien deze verlenging van de looptijd niet vrijblijvend kan zijn. Het uitvoeringsprogramma van 4

jaar wordt door de gemeenteraad vastgesteld en de financiële consequenties worden opgenomen in de meerjarenbegroting van de gemeente. De uitvoeringsagenda bepaalt in ieder geval de prioriteit voor de daaropvolgende 4 jaar maar is nog afhankelijk van de financiële mogelijkheden in die periode.

In de nieuwe IHP-cyclus zou de agenda van dit IHP idealiter het programma van het volgende IHP moeten worden.

3. ANDERE KADERS, TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Naast de wettelijke kaders zijn er nog andere ontwikkelingen, trends en kaders waar qua onderwijshuisvesting rekening mee gehouden moet worden of die daar invloed op hebben.

3.1 Lokaal niveau

3.1.1 Collegeplan 2022 -2026

Naar aanleiding van het voorgenomen uitstel van nieuwbouw van de school Op de Horst wordt bij de behandeling van de gemeentebegroting 2022 een raadsbrede motie ingediend om niet te wachten op komende wetswijzigingen, maar direct aan de slag te gaan met een Integraal Huisvestings Plan voor onderwijshuisvesting en de investeringen die hieruit voortkomen op te nemen in het meerjareninvesteringsplan. Deze motie wordt unaniem aangenomen.

In het Collegeplan 2022-2026 wordt prioriteit gegeven aan het op orde brengen en te houden van de huisvesting van de scholen. Het college komt met een plan hiervoor, een integraal huisvestingsplan onderwijs met daarop op vooruitlopend een besluit over de school Op De Horst. Er wordt een bedrag voor nieuwbouw van deze school in de gemeentebegroting opgenomen.

3.1.2 Lokale investeringen in relatie tot uitkering gemeentefonds

De PO-raad heeft voor schoolbesturen een module gemaakt waarin men kan zien of de gemeentelijke uitgaven voor onderwijshuisvesting overeenkomen met het bedrag dat een gemeente ontvangt uit de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Het Gemeentefonds kent meer dan 60 verdeelmaatstaven op basis waarvan het geld verdeeld wordt over de gemeenten, zoals aantal inwoners, aantal jongeren, aantal uitkeringsgerechtigden, oppervlakte van de gemeente enz. enz. Een aantal maatstaven kan in relatie gebracht worden met onderwijshuisvesting, maar de algemene uitkering is niet geormerkt. De gemeenteraad bepaalt hoe de algemene uitkering besteed wordt. Je kunt dus nooit zeggen of een gemeente teveel of te weinig uitgeeft aan onderwijshuisvesting, hooguit dat de onderwijshuisvesting aan kwaliteit te wensen over laat.

Om toch een indicatie te geven wat de gemeente Berg en Dal ontvangt uit het Gemeentefonds en wat de gemeente heeft uitgegeven in 2024, geven we onderstaand overzicht:

	2024
Uitkeringen	
Berekening SBO, Praktijkonderwijs, (V)SO uit gemeentefonds	€ 826.672
a. SBO en Praktijkonderwijs	€ -
b. (V)SO (WEC art. 2, lid 2)	€ -
Berekening VO uit gemeentefonds (excl. PRO)	€ 391.654
Leerlingen VO	€ 391.654
Extra groei Leerlingen VO	€ -
Berekening Basisscholen uit gemeentefonds (excl. SBO)	
Totale uitkering	€ 2.604.941
Minus uitkering SBO, PRO, (V)SO en VO	€ 1.218.326
totaal basisscholen	€ 1.386.615
Totaal uitkeringen voor huisvesting onderwijs	€ 2.604.941
Werkelijke lasten (volgens opgave gemeente)	
(V)SO, SBO en Praktijkonderwijs	€ 732.167
Lasten VO (excl. PRO)	€ 607.330
Lasten Basisscholen (excl. SBO)	€ 922.617
Totaal uitgaven voor huisvesting onderwijs	€ 2.262.114
Resultaat	
(V)SO, SBO en Praktijkonderwijs	€ 94.505
Lasten VO (excl. PRO)	€ -215.676
Lasten Basisscholen (excl. SBO)	€ 463.998
Totaal resultaat (uitkering minus lasten)	€ 342.827

Uit dit overzicht zou men kunnen concluderen dat de gemeente op dit moment minder uitgeeft aan onderwijshuisvesting dan het uit het Gemeentefonds hiervoor ontvangt. Zoals gezegd zijn de inkomsten uit het Gemeentefonds niet geoormerkt en kan uit dit overzicht niet de conclusie worden getrokken, dat de gemeente te weinig uitgeeft aan onderwijshuisvesting. Wel kunnen we constateren dat de laatste nieuwe scholen uit 2014 stammen.

De gemeenteraad heeft besloten een IHP op te stellen met als doel om de onderwijshuisvesting op orde te brengen. Hiermee geeft de gemeenteraad impliciet aan dat er een zekere achterstand is. Ook nieuwe eisen die aan onderwijshuisvesting gesteld worden (o.a. duurzaamheid, binnenklimaat) spelen hierbij een rol.

Met de investeringen uit dit IHP komen we ruim boven de inkomsten uit het Gemeentefonds uit, maar dat is geen doel op zich. Hoofddoel is om onze schoolgebouwen op termijn weer aan de normen te laten voldoen.

3.2 Landelijk niveau

3.2.1 Eisen aan schoolgebouwen

Er worden landelijk diverse wettelijke eisen aan schoolgebouwen gesteld. Daarnaast is er nog een aantal beleidsdoelstellingen, richtlijnen en normen. Wetgeving kent een verplichtend karakter; beleidsdoelstellingen en richtlijnen bevatten normen die sterk aangeraden en/of wenselijk zijn, maar niet verplicht.

Er worden de volgende eisen gesteld aan de bouw van schoolgebouwen (dit geldt niet voor bestaande gebouwen) opgebouwd langs vier functionaliteiten:

- Duurzaam (met name eisen m.b.t. energie- en milieuprestaties)
- Bruikbaar (met name eisen m.b.t. ruimten, locatie en toegankelijkheid)
- Gezond (met name eisen m.b.t. lucht, geluid, licht en temperatuur)
- Veilig (met name eisen m.b.t. fysieke veiligheid).

Deze eisen zijn vanaf 1 januari 2024 vastgelegd in één wet: de Omgevingswet. Voorheen werden de eisen verspreid over een aantal wetten zoals de Woningwet, Wet Milieubeheer, Wet Geluidshinder, Wet Natuurbescherming, Besluiten kwaliteit leefomgeving, activiteiten leefomgeving en bouwwerken leefomgeving.

3.2.2 Kwaliteitskader PO en VO

In het 'Kwaliteitskader PO en VO' (update april 2023) hebben de VNG, PO-Raad, VO-Raad, en het Kenniscentrum 'Ruimte OK' kwalitatieve kaders opgesteld voor de bouw en verbouw van scholen. Het Kwaliteitskader PO-VO bevat een reeks eenduidige, herkenbare en praktisch toepasbare prestatiecriteria voor een functioneel en goed bruikbaar schoolgebouw, verdeeld over drie thema's: beleving (architectonische kwaliteitscriteria), gebruik (functionele kwaliteitscriteria) en techniek (technische kwaliteitscriteria). Over de toepassing hiervan komen we terug in het hoofdstuk "Visie en Ambitie".

3.2.3 Personeelstekort

In alle geledingen van het onderwijs en kinderopvang bestaan inmiddels in grote delen van het land ernstige personeelstekorten. Het aantal studenten dat voor een loopbaan in het onderwijs of de kinderopvang kiest, blijft achter bij de vraag. Door het tekort neemt de werkdruk toe, komt de kwaliteit van het werk onder druk te staan en neemt de aantrekkelijkheid van het werk af.

Daarom is het belangrijk om het werken in onderwijs en kinderopvang in Berg en Dal aantrekkelijk en uitdagend te laten zijn. Het zorgen voor aantrekkelijke werkplekken in een gezonde omgeving is daarom één van de aandachtspunten in dit IHP.

3.2.4 Nederlands Klimaatakkoord

Het Klimaatakkoord is een belangrijk deel van de Nederlandse invulling van het Klimaatverdrag van Parijs. De uitkomst van het Klimaatakkoord is dat de CO₂-uitstoot in 2030 met 49%

afgenomen moet zijn en in 2050 bijna-energie neutraal moet zijn. Nederland wil in 2050 klimaatbestendig zijn ingericht.

3.2.5 Bijdrage IHP aan duurzaamheid

In 2050 moeten alle gebouwen in Nederland energieneutraal en aardgasvrij zijn. Het haalbaar, betaalbaar en financieerbaar maken van het verduurzamen van vastgoed is inzichtelijk te maken. De TCO-benadering (Total Cost of Ownership) kan hier aan bijdragen. Het IHP geeft gemeenten en schoolbesturen de kans om samen investeringsafspraken rond de onderwijshuisvesting voor de langere termijn in beeld te krijgen. Het IHP biedt daarbij de kans te fungeren als routekaart om het onderwijsvastgoed in de komende 25 jaar te verduurzamen en zo te laten voldoen aan de klimaatdoelstellingen van 2030 en 2050. Een instrument dat hiervoor veelvuldig ingezet wordt om snel te kunnen sturen op duurzaamheid (met de modules Energie, Milieu, Gezondheid, Gebruikskwaliteit en Toekomstwaarde) is GPR Gebouw. Dit kan zowel in de initiatieffase als in de ontwerp- en realisatiefase worden ingezet.

Een duurzaam schoolgebouw is een schoolgebouw dat optimaal ten dienste staat van het onderwijs dat erin geboden wordt. Een goed binnenklimaat resulteert in een hoger leerrendement en minder ziekteverzuim. Een schoolgebouw is daarmee duurzaam in meerdere opzichten dan alleen de CO₂-uitstoot of het energieverbruik. Het is een gebouw dat aansluit bij de onderwijskundige visie van de school, past bij het aantal leerlingen en is toekomstbestendig bij veranderingen.
Bron Routekaart PO/VO.

3.2.6 Stijgende kosten voor bouw en exploitatie van schoolgebouwen

In de afgelopen 10 jaar en met name de laatste 4 jaar heeft zich een forse stijging (> 30%) van de bouwkosten van scholen voorgedaan. Dit hangt samen met de hogere eisen in het Bouwbesluit en met ontwikkelingen en ambities die in de maatschappij werden geformuleerd. De toch al hoge bouwkosten zijn eind 2021/begin 2022 nog verder gestegen. Dit heeft vooral te maken met de krappe bouwmarkt (te weinig capaciteit) en de verstoorde markt voor bouwmaterialen (corona, blokkade Suezkanaal en de oorlog in Oekraïne). Schoolbesturen hebben bij de exploitatie van schoolgebouwen ook te maken met grote kostenstijgingen. Deze zijn deels conjunctureel (gestegen energiekosten), maar worden ook structureel veroorzaakt door kwaliteitseisen (klimaatinstallaties, ICT, veiligheid). In dit IHP wordt bij de berekening van de investeringen zoveel mogelijk rekening gehouden met de reële en actuele bouwkosten. We maken hiervoor in dit IHP gebruik van de "nieuwbouw kostencalculator 2025" van HEVO. Hierin worden jaarlijks de bouwkosten geïndexeerd. De exacte ontwikkeling van bouwkosten is weliswaar onvoorspelbaar maar de "nieuwbouw kostencalculator 2025" geeft een reëel beeld van de kosten per 1 januari 2025. Afhankelijk van specifieke kwaliteitskeuzen en de omvang van een gebouw kunnen we globaal de kosten inschatten op € 4.000 per m². De hogere exploitatiekosten voor gebouwen vormen geen onderdeel van dit IHP, omdat dit geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is, maar bepalen wel mede de investeringsruimte van besturen. Wel beïnvloedt het bepaalde keuzes in een bouwtraject als het bijvoorbeeld gaat om afwegingen tussen eenmalig hogere investeringkosten ten faveure van lagere exploitatiekosten op de lange termijn (lifecyclekosten).

3.2.8 Onvoldoende financiering voor onderwijshuisvesting vanuit het rijk

Al een aantal jaren wordt gesignaleerd dat de budgetten voor onderwijs en onderwijshuisvesting te laag zijn. Dit laatste blijkt o.a. uit het IBO-rapport "Een toekomstbestendig onderwijshuisvestingsstelsel". Schoolbesturen krijgen te weinig middelen om goed onderwijs te geven en gebouwen te onderhouden. Gemeenten krijgen te weinig middelen voor hun onderwijshuisvestingstaak. Inmiddels zijn gemeenten wel bezig met een inhaalslag. Ten opzichte van 2018 heeft VNG de normvergoedingen met 85% verhoogd (prijsspeil 2021). Hiervoor krijgen

gemeenten echter geen compensatie van het Rijk.

Tot nu toe hebben alle onderzoeken en rapporten over onvoldoende financiering vanuit het Rijk niet geleid tot extra middelen voor onderwijs en onderwijshuisvesting. Het lijkt ook geen speerpunt van het huidige kabinet. Voor schoolbesturen en gemeenten betekent dit dat er voor onderwijshuisvesting en exploitatie voorlopig geen extra middelen vanuit het Rijk te verwachten zijn. Dit wringt alleen al vanwege de fors gestegen bouw- en onderhoudskosten en de duurzaamheidsopgaven. Daarnaast zijn er wel aanzienlijke investeringen noodzakelijk om de onderwijshuisvesting op het gewenste niveau te krijgen.

Daarom is het juist nu van belang om de schaarse middelen zo effectief mogelijk in te zetten bijvoorbeeld door scholen te bouwen die nu al zoveel mogelijk aan bekende toekomstige eisen voldoen om desinvesteringen maximaal te beperken.

4 VISIE EN AMBITIE ONDERWIJSHUISVESTING

De visie op onderwijshuisvesting schetst de beoogde doelstellingen en het perspectief voor de ontwikkeling en instandhouding van schoolgebouwen binnen de gemeente. De visie dient te worden vertaald naar concrete uitgangspunten en spelregels, zodat deze in de planvorming en bij de realisatie universeel kunnen worden toegepast zodat onze scholen kunnen rekenen op een eenduidig en goed kwaliteitsniveau.

Onze ambitie is om kwalitatief hoogwaardige en toekomstbestendige schoolgebouwen te realiseren met als kerntaak het faciliteren van het onderwijsconcept.

Om dit te bereiken en te borgen moeten we in dit IHP taakstellende normen en kaders vastleggen. Het wat en hoe staat in de volgende paragrafen beschreven.

Een goed schoolgebouw is over pakweg 20 jaar nog steeds functioneel of op een eenvoudige manier weer functioneel te maken. Dat vergt nu misschien een hogere initiële investering, maar leidt in de toekomst tot lagere kosten voor zowel gemeente als schoolbesturen.

4.1 Kernwaarde onderwijs

Onderwijshuisvesting staat niet op zichzelf. Ze is vooral dienstbaar aan de visie op onderwijs en opgroeien en faciliteert zoveel mogelijk het daarbij door professionals gekozen onderwijsconcept. Daarom is het belangrijk eerst de visie op onderwijs en opgroeien kort te schetsen.

Een belangrijke kernwaarde voor het onderwijs is het VN-verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap dat in juli 2016 in werking is getreden. Dit verdrag bepaalt dat landen moeten zorgdragen voor een inclusieve samenleving.

Op grond hiervan hebben alle kinderen, met en zonder beperking, het recht om zich volledig te kunnen ontwikkelen op het gebied van mentale en fysieke mogelijkheden, persoonlijkheid, talenten en creativiteit, en om te worden voorbereid op een volwaardige en gelijkwaardige deelname aan de samenleving.

Een inclusief onderwijssysteem dient volgens het VN-Comité Handicap beschikbaar (breed aanbod), toegankelijk (gebouwen, lesmateriaal, sociale activiteiten), aanvaardbaar (goede kwaliteit) en aanpasbaar (onderwijsprogramma en toetsing) te zijn.

4.2 Inclusief onderwijs

Vanaf 2014 wordt gewerkt aan passend onderwijs met voor iedere leerling een plek op een school die past bij de mogelijkheden en kwaliteiten. Het belangrijkste verschil met inclusief onderwijs is, dat binnen passend onderwijs kinderen en jongeren met een ondersteuningsbehoefte naar het gespecialiseerd onderwijs gaan terwijl binnen inclusief onderwijs in beginsel alle kinderen en jongeren welkom zijn op een reguliere school dichtbij huis.

Om te voldoen aan het VN-Verdrag en als uitwerking hiervan publiceerde het ministerie van OCenW in april 2024 het beleidskader "Met elkaar voor alle kinderen en jongeren" Hierin is de ambitie voor inclusief onderwijs in 2035, zoals beschreven in de Contouren werkagenda Route naar inclusief onderwijs 2035, nader geconcretiseerd. Het beleidskader maakt duidelijk wat we onder inclusief onderwijs verstaan en wat de kenmerken zijn van een inclusieve leeromgeving.

Inclusief onderwijs is onderwijs waarbij alle kinderen en jongeren dichtbij huis, volwaardig en gelijkwaardig toegang hebben tot een inclusieve leeromgeving waarin zij zich samen ontwikkelen en samen leren en participeren.

Binnen een inclusieve leeromgeving zijn alle kinderen welkom op een school dichtbij huis. Er wordt vanuit een pedagogische basis gewerkt aan de brede ontwikkeling van alle kinderen. Elk kind ontwikkelt zich, wordt gezien en hoort erbij. De kinderen leren met en van elkaar. Het schoolteam is multidisciplinair en biedt de ondersteuning die nodig is om alle kinderen onderwijs te bieden. De inclusieve leeromgeving is toegankelijk voor alle kinderen, leraren en ouders.

4.2.1 Inclusieve kinderopvang en onderwijs in Berg en Dal

Hoewel we ook in Berg en Dal al sinds 2014 werken aan passend onderwijs (Wet Passend Onderwijs) en er vanuit kinderopvang, scholen en besturen al stappen gezet zijn in het realiseren van een meer inclusieve leer- en ontwikkelomgeving, moesten we tegelijkertijd concluderen dat er meer structurele inzet en samenwerking nodig is om verder te groeien naar inclusiviteit.

In juni 2023 is de visie "Samen sterk voor inclusieve kinderopvang en onderwijs" - ondertekend door primair, voortgezet en speciaal onderwijs, de kinderopvangorganisaties, GGD, aanbieders jeugdhulp en welzijnsorganisaties - door de gemeenteraad vastgesteld en als vervolg hierop in maart 2024 de "Uitvoeringsagenda 2024-2027".

Deze stukken zijn te vinden op bijgaande link: <https://www.bergendal.nl/inclusiefopgroeien>

Met deze lokale visie, die – gefaciliteerd door de gemeente - tot stand kwam dankzij de inspanningen van het onderwijs, de kinderopvang, welzijns- en zorginstellingen, sluiten we aan op regionale en landelijke ontwikkelingen, waaronder de "Werkagenda route naar inclusief onderwijs 2035", en de "Hervormingsagenda jeugd", maar met de specifieke context van Berg en Dal en de kanttekening dat voor een kleine groep kinderen inclusief onderwijs onbereikbaar zal blijven omdat zij een specifieke en specialistische behandeling nodig hebben in het speciaal onderwijs of de jeugdzorg.

In Berg en Dal zetten we in op inclusieve kinderopvang en onderwijs door gezamenlijk aan de slag te gaan met zes speerpunten:

Speerpunt 1: Samenwerking tussen ouders en professionals

Speerpunt 2: Normaliseren van inclusie in de kinderopvang en het onderwijs

Speerpunt 3: Inclusie in de doorgaande leer- en ontwikkellijn

Speerpunt 4: De ontwikkelingsbehoefte van een kind staat centraal

Speerpunt 5: Kinderopvang en school staan in directe verbinding met de wijk

Speerpunt 6: Dekkend aanbod van zorg en ondersteuning

Voor een nadere omschrijving van deze speerpunten verwijzen we naar het visiedocument.

De ambities uit deze visie zijn in een 7-tal projecten nader uitgewerkt in de uitvoeringsagenda voor de schooljaren 2023/2024 – 2026/2027.

Het raadsvoorstel tot vaststelling van de visie op inclusieve kinderopvang en onderwijs vermeldt het volgende:

"Inclusief onderwijs stelt andere eisen aan onderwijshuisvesting. Er is behoefte aan meer en ook flexibel in te delen ruimten in schoolgebouwen. Voor het primair onderwijs geldt dat onderwijsfuncties zoveel mogelijk onder één dak worden gehuisvest met kinderopvang en andere samenwerkingspartners in een Integraal Kind Centrum. In het IHP wordt deze ontwikkeling als uitgangspunt genomen. Het IHP is het instrument om dit uitgangspunt naar de praktijk te vertalen".

In de vastgestelde visie en uitvoeringsagenda ligt het accent voornamelijk op het primair onderwijs, maar dit neemt niet weg dat ook het voortgezet onderwijs inclusief onderwijs in 2035 als doelstelling heeft.

4.3 KC vorming

Bij de vaststelling van de visie op inclusieve kinderopvang en onderwijs heeft de gemeenteraad van Berg en Dal besloten de ontwikkeling van integrale kindcentra (IKC) in het primair onderwijs te stimuleren en mee te nemen als uitgangspunt voor het IHP. De visie op inclusief onderwijs en kinderopvang is door een werkgroep van deskundigen uit onderwijs en kinderopvang begin 2025 in een drietal sessies nader geconcretiseerd om antwoord te kunnen geven op de vraag wat we in Berg en Dal verstaan onder een kindcentrum mede in relatie tot de huisvesting. Deze Visie op kindcentra is in te zien op: <https://www.bergendal.nl/inclusiefopgroeien>

In deze visie wordt ervoor gekozen om te spreken van "Kindcentrum (KC)" omdat het woord "integraal" suggereert dat het kindcentrum onder centrale leiding staat. Dit is echter voor partijen (nog) een stap te ver. Er wordt in dit IHP dus gekozen voor de term Kindcentrum zonder enige toevoeging.

Een KC is namelijk geen vorm van inclusieve kinderopvang en onderwijs, maar slechts één middel om dit te bereiken. Er zijn ook andere samenwerkingsvormen denkbaar om inclusiviteit vorm te geven.

De volgende vragen kwamen aan de orde bij het opstellen van de visie op kindcentra:

1. **Moet of kan iedere school een volwaardig KC worden en wat is de schaal-grootte van een KC.**

Een KC moet een sterke ontwikkellocatie zijn met een sterk team met de juiste expertise en ervaring zodat het leidt tot kansengelijkheid voor alle kinderen.

Als minimaal aanbod wordt gezien onderwijs inclusief specialismen, vroeg- en voorschoolse educatie, dagopvang en buitenschoolse opvang, schoolconsulent, leerplichtambtenaar, schoolverpleegkundige en schoolarts.

Kan men dit aanbod niet op één locatie realiseren of laat de kwaliteit te wensen over dan is een zelfstandig KC niet mogelijk en is clustervorming met een al bestaand KC noodzakelijk om gezamenlijk inclusief onderwijs en opvang te kunnen bieden. De schaalgrootte hangt af van de kwaliteit die men kan bieden en is niet getalsmatig vast te stellen. Welke KC's er zullen komen en welke clusters is in dit stadium nog niet te bepalen. De vorming van KC's is een groeimodel dat zich nu nog in een startfase bevindt maar zich geleidelijk zal ontwikkelen.

2. **Worden alleen nieuw te bouwen scholen een KC of benutten we ook bestaande gebouwen met (forse) leegstand?**

De vorming van KC's is niet exclusief voorbehouden aan nieuwbouwprojecten. Gezien echter de uitdaging en de ambitie die de gemeente heeft om slechte oude schoolgebouwen te vervangen heeft dit wel prioriteit. Bij ieder nieuwbouwproject zal wel beoordeeld moeten worden of er een zelfstandig KC of een KC binnen een cluster tot stand moet komen. Of er een cluster gevormd gaat worden of dat een school aansluit bij een bestaand KC is een gezamenlijk besluit van de KC-partners.

Als een bestaande school zoveel leegstand heeft dat er voldoende ruimte is om een zelfstandig KC te vormen en het gebouw niet binnen een termijn van 20 jaar voor vervanging in aanmerking komt, dient deze kans zoveel mogelijk benut te worden. Zie hieromtrent ook paragraaf 4.12.

AFSPRAAK:

1. Een KC is een leer- en ontwikkellocatie met een minimum aanbod om voldoende kwaliteit te kunnen leveren; Kan de beoogde kwaliteit niet geboden worden dan is clustering van scholen en voorzieningen noodzakelijk om toch inclusief onderwijs en opvang te realiseren. Hoeveel en welke KC's er zullen komen wordt vanuit een groeimodel bepaald. Dit proces bevindt zich nu nog in een startfase. Onderwijs en opvang zullen gezamenlijk het groeimodel verder vorm gaan geven.
2. Vorming van KC's in nieuwbouw situaties heeft prioriteit in verband met de vervanging van slechte gebouwen. Dit sluit niet uit dat scholen met grote leegstand onder voorwaarden ook in aanmerking kunnen komen.

4.4 Focus op onderwijshuisvesting

Wat vinden we goede onderwijshuisvesting, hoe voldoen we aan de uitgangspunten van inclusief onderwijs, aan welke kwaliteitseisen moet onderwijshuisvesting in onze ogen voldoen en welke kaders, normen en richtlijnen kunnen we daarbij hanteren.

Welke ambities en doelen hebben we en hoe willen we die gaan halen en binnen welk tijdsbestek. Is dat reëel en kunnen we dat wel betalen. Allemaal vragen die te maken hebben met visie en ambitie op onderwijshuisvesting en waarop we in dit hoofdstuk zo goed mogelijk de antwoorden proberen te vinden. Hierbij realiseren we ons dat het IHP iedere 4 jaar geactualiseerd wordt en de ervaringen uit die periode worden meegenomen in een volgende versie. De wereld om ons heen verandert bij wijze van spreken iedere dag. Het IHP is daarom

niet in beton gegoten, maar moet meebewegen met nieuwe inzichten.

Om te peilen welke huisvestingsbehoeften er als gevolg van de verdere ontwikkeling naar inclusiviteit bij primair en voortgezet onderwijs en kinderopvang leven hebben we met alle betrokken schoolbesturen in PO, SO en VO en kinderopvangorganisaties gesprekken gevoerd. Uit deze gesprekken is een aantal aandachtspunten naar voren gekomen die als volgt te rangschikken zijn:

1. inhoudelijke aandachtspunten die specifiek te maken hebben met inclusiviteit en in principe voor alle toekomstige KC's en inclusief onderwijs in het algemeen zouden kunnen gelden;
2. voorwaardelijke en praktische zaken die KC-partners zekerheid en het nodige comfort moeten geven;
3. technische aandachtspunten die vooral te maken hebben met de kwaliteit en de duurzaamheid van KC-gebouwen en andere onderwijsgebouwen;

In de volgende paragrafen zullen we onze visie en ambitie op een aantal belangrijke punten uiteenzetten en uitdrukken in stellingen.

4.5 Visie en ambitie onderwijshuisvesting algemeen

De visie op onderwijshuisvesting schetst de beoogde doelstellingen en het perspectief voor de ontwikkeling en instandhouding van alle schoolgebouwen binnen de gemeente. De visie dient te worden vertaald naar concrete uitgangspunten en spelregels, zodat deze in de planvorming en bij de realisatie kunnen worden toegepast.

Eén van de hoofddoelstellingen van een IHP is om op ontwikkelingen te anticiperen en vooruit te kijken naar toekomstige eisen aan de bebouwde omgeving voorzover dat mogelijk is. Onze schoolgebouwen hebben een theoretische levensduur van minimaal 40 jaar, maar moeten in de praktijk minstens 60 jaar functioneel zijn.

Moeten we dan bouwen volgens de huidige normen en richtlijnen of moeten we al zover mogelijk vooruit kijken en rekening houden met de eisen en normen waarvan we weten dat ze eraan komen, zoals de eis om energieneutraal en klimaatbestendig te zijn in 2050? De Engelsen geven het antwoord op deze vraag in een mooi spreekwoord: "penny wise, pound foolish". Vergelijkbaar met ons "goedkoop is duurkoop", maar iets subtieler uitgedrukt. Het geeft aan dat als je nu op de verkeerde dingen bezuinigt, dit later zorgt voor veel extra kosten en je dus uiteindelijk duurder uit bent.

Het is niet verstandig om nu scholen te bouwen waarvan we weten dat ze over 5 of 10 jaar al niet meer voldoen. Dat is in Nederland al decennia lang gedaan met als gevolg dat bijvoorbeeld 80% van de scholen een slecht binnenklimaat heeft en alle schoolgebouwen gemiddeld 40 jaar oud zijn en pas na 69 jaar worden vervangen (bron: Sectorale routekaart PO en VO). Daarom kiezen we in dit IHP voor energieneutrale en klimaatbestendige schoolgebouwen die multifunctioneel in het gebruik en flexibel aanpasbaar zijn.

Dat vraagt nu weliswaar een hogere investering, maar levert op langere termijn een aanzienlijke besparing op omdat schoolgebouwen langer functioneel en technisch geschikt zijn.

AFSPRAAK:

1. We volgen niet alleen de ontwikkelingen, we anticiperen op ontwikkelingen en doelstellingen waarvan te verwachten is dat ze binnen een bepaalde termijn werkelijkheid worden.
2. We streven naar (nieuwe) schoolgebouwen die gedurende 60 jaar functioneel zijn of binnen deze levenscyclus relatief eenvoudig functioneel te houden zijn al dan niet na renovatie.
3. Schoolgebouwen moeten duurzaam, gezond, toegankelijk en flexibel gebouwd worden, zodat groei, krimp en medegebruik makkelijker op te vangen en in te passen zijn.

4.6 Spreiding en bereikbaarheid

Inclusief onderwijs is onderwijs waarbij alle kinderen en jongeren dichtbij huis, volwaardig en gelijkwaardig toegang hebben tot een inclusieve leeromgeving waarin zij zich samen ontwikkelen en samen leren en participeren. Een uitzondering hierop vormt het speciaal onderwijs.

Soms zijn kinderen aangewezen op gespecialiseerd onderwijs dat meestal gezien het verzorgingsgebied niet thuisnabij wordt gegeven. We streven ernaar deze scholen wel binnen een maatschappelijke context te huisvesten en niet afzijdig van de samenleving. Kortom, zo normaal mogelijk.

Betekent thuisnabij, dat ieder dorp of iedere wijk een eigen school moet hebben?

Het streven is om in ieder dorp één- of meerdere onderwijs- en opvangvoorziening(en) te behouden, mits de kwaliteit van het onderwijs en de betaalbaarheid zijn gewaarborgd. Dit vanuit het belang van thuisnabij onderwijs.

Scholen dienen goed bereikbaar te zijn, bij voorkeur op loopafstand. Zeker in de setting van inclusief onderwijs en KC's met als ideaal om alle kinderen binnen eigen dorp of wijk van onderwijs te voorzien, is dit belangrijk.

Toch kan het voor komen dat scholen door demografische ontwikkelingen zo klein worden dat de kwaliteit en de diversiteit van het onderwijs niet meer gegarandeerd kan worden en dat inclusief onderwijs en opvang onder druk komen te staan. Dit geldt niet alleen voor de individuele school/opvang, maar ook voor de hele organisatie van inclusief onderwijs en opvang op lokaal niveau. Het streven binnen het inclusief onderwijs om thuisnabij de kinderen les te geven, op te vangen en te ondersteunen blijft natuurlijk overeind. Als men er echter onvoldoende in slaagt om de noodzakelijke ingrediënten voor inclusief onderwijs en opvang op kleine schaal te organiseren, de kwaliteit in het geding komt en het economisch ook niet meer verantwoord is, dan gaat onwillekeurig de gedachte toch uit naar schaalvergroting (lees: samenvoeging of fusie). Als dat niet kan, is het onvermijdelijk dat er een centralisatie van voorzieningen plaatsvindt en meerdere scholen gaan samenwerken om op die manier toch de faciliteiten van inclusief onderwijs te kunnen aanbieden.

Als er een situatie dreigt te ontstaan dat een school niet meer levensvatbaar is op termijn, dan dient het IHP hiervan tijdig een signaal te geven, zodat hierop kan worden geanticipeerd.

Schoolbesturen zijn primair aan zet om te bepalen in hoeverre een locatie (nog) voldoet aan de gestelde normen voor kwaliteit en betaalbaarheid

In dorpen en wijken waar het aanbod in het geding komt, wordt de gemeente actief betrokken door het schoolbestuur. Enerzijds vanuit haar wettelijke verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting, anderzijds vanuit de beleidsinhoudelijke betrokkenheid bij het sociale domein (zoals integraal jeugdbeleid, maatschappelijke ondersteuning en leefbaarheid).

Een besluit over samenwerking, samenvoeging of fusie berust uiteindelijk bij het schoolbestuur, tenzij het bij fusie de laatste openbare school in de gemeente betreft. Dan is een besluit van de gemeenteraad nodig in die zin dat de gemeenteraad kan besluiten het bestuur van deze openbare school weer over te nemen (Artikel 148 WPO).

AFSPRAAK:

1. Goede spreiding en bereikbaarheid zijn belangrijk en thuisnabij onderwijs is uitgangspunt.
2. Als door kleinschaligheid de kwaliteit van het onderwijs in het geding dreigt te komen, de betaalbaarheid niet meer is geborgd en het organisatorisch tot problemen leidt, is een grotere schaal onvermijdelijk.

4.7 Flexibele en toegankelijke gebouwen

Onderwijs en maatschappij veranderen voortdurend en daarmee ook de eisen die aan schoolgebouwen worden gesteld. Onderwijs wil meer maatwerk bieden en beter kunnen omgaan met verschillen tussen kinderen. Dat vraagt om meer gedifferentieerde onderwijsruimten. Schoolgebouwen moeten ruimte(n) en infrastructuur bieden voor veranderende onderwijsconcepten. Schoolgebouwen moeten daarom flexibeler kunnen worden ingericht en eenvoudiger kunnen worden aangepast om ze langer functioneel te houden voor modern onderwijs. Schoolgebouwen dienen ook voor kinderen, personeel en ouders met een beperking goed fysiek toegankelijk te zijn. De uitgangspunten hiervoor zijn omschreven in het Kwaliteitskader Huisvesting (zie paragraaf 4.9). Als een schoolgebouw niet meer nodig is voor onderwijs, heeft het een hogere restwaarde als het goed toegankelijk is en eenvoudig voor andere doeleinden kan worden aangepast.

AFSPRAAK:

1. Schoolgebouwen zijn flexibel inzetbaar en relatief eenvoudig aanpasbaar en daardoor langer functioneel met een hogere toekomstwaarde.
2. Schoolgebouwen zijn goed fysiek toegankelijk voor iedereen.

4.8 Duurzame gebouwen

In het Klimaatverdrag van Parijs hebben 195 landen, inclusief Nederland, afgesproken om in 2050 de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur te beperken tot ruim onder 2 graden Celsius, en zo mogelijk 1,5 graden Celsius.

Volgens het Klimaatakkoord moeten alle gebouwen in 2050 energieneutraal (ENG) zijn. De term energieneutraal gaat over het energieverbruik van een gebouw. Een pand is energieneutraal als het energieverbruik op jaarbasis op nul uitkomt. Energieneutrale gebouwen gebruiken dus weinig energie. De energie die ze gebruiken, wekken ze zelf op met bijvoorbeeld zonnepanelen.

Volgens het Actieplan duurzaamheid 2019-2023 wil de gemeente Berg en Dal een klimaatneutrale, duurzame gemeente worden in 2040, uiterlijk in 2050.

Er komen steeds meer wettelijke duurzaamheidseisen voor scholen bij nieuwbouw: gasloos bouwen (sinds 2018), bijna-energieneutraal bouwen (BENG; sinds 2021) en zonnepanelen (vanaf 2025).

Gebouwen en hun omgeving moeten klimaat-adaptief worden. Hoewel er nu vooral scholen 'volgens BENG' worden gebouwd, is de verwachting dat binnenkort de verplichting aan de orde is om nieuwe scholen aan de ENG-normen te laten voldoen gezien de doelstellingen. Ook bestaande schoolgebouwen moeten aan steeds meer eisen voldoen. Scholen met een hoog energieverbruik moeten verplicht energiebesparende maatregelen nemen (sinds 2019). Het schoolbestuur is verplicht om de Erkende Maatregelen (Wet Milieubeheer) uit te voeren behalve als sloop van het gebouw in het verschiet ligt. Dit betreft duurzame maatregelen met een terugverdientijd van maximaal 5 jaar. Daarnaast is er toenemende aandacht voor luchtkwaliteit, milieubelasting van bouwen, gebruikskwaliteit en toekomstwaarde van gebouwen.

Het Integraal Huisvestingsplan geeft op lange termijn inzicht in hoe partijen de ambities op het gebied van duurzaamheid en het tempo waarin concreet wil maken. Aangezien we niet binnen een afzienbare termijn alle gebouwen kunnen vervangen of renoveren is het aan te bevelen om samen (schoolbestuur en gemeente) ook een plan te maken om gebouwen te verduurzamen die nog 20 jaar of meer functioneel moeten blijven.

De gemeente en de schoolbesturen willen duurzaam beleid voor schoolgebouwen voeren in lijn van het gemeentelijk Actieplan duurzaamheid. Natuurlijk voldoen we aan de wettelijke eisen, maar vaak is het verstandig om alvast te anticiperen op eisen waarvan we weten dat ze binnen afzienbare tijd actueel worden. Een voorbeeld is ENG bouwen terwijl nu alleen BENG nog verplicht is. Dit zorgt ervoor dat gebouwen niet al weer snel "ouderwets" zijn en het gebouwbestand dus langer functioneel en bijdetijd blijft.

AFSPRAAK:

1. We geven gevolg aan en vervolg op het gemeentelijk Actieplan duurzaamheid.
2. We anticiperen op komende wetgeving en bouwen Energieneutraal (ENG).
3. Gemeente en schoolbesturen onderzoeken samen de maatregelen die nodig en haalbaar zijn om bestaande gebouwen te verduurzamen.

4.9 Kwaliteit gebouwen (Kwaliteitskader en GPR-gebouw)

Een goed schoolgebouw moet aan een aantal standardeisen voldoen.

- Het heeft een gezond binnenklimaat en voldoet minimaal aan Frisse School klasse B;
- Het is toekomstbestendig en flexibel aan te passen naar onderwijskundig concept, inclusief onderwijs, ondersteuningsbehoefte en aantal leerlingen;
- Het is ook duurzaam en draagt bij aan een klimaatneutraal Nederland;

Samengevat moet een gebouw een gezonde omgeving bieden, toekomstbestendig, flexibel en duurzaam zijn. Er is een tweetal instrumenten om de kwaliteitsambitie vast te leggen en om deze gedurende het hele bouwproces te monitoren.

Kwaliteitskader Huisvesting van Kenniscentrum Ruimte OK

Op verzoek van PO-Raad, VO-raad, de VNG is het Kwaliteitskader Huisvesting tot stand gekomen met een landelijk breed gedragen definitie van "basiskwaliteit" met een reeks eenduidige, herkenbare en praktisch toepasbare kwaliteitscriteria op het gebied van Beleving, Gebruik en Techniek van een onderwijsgebouw. Ook voor de kinderopvang is een vergelijkbaar kwaliteitskader ontwikkeld (Huisvesting vanuit kindperspectief) op verzoek van het Waarborgfonds en Kenniscentrum Kinderopvang.

Het Kwaliteitskader en de geformuleerde kwaliteitscriteria kennen een duidelijke afstemming met nationale opgaven die er liggen vanuit het Klimaatakkoord, het Grondstoffenakkoord en benodigde verbetering van het binnenklimaat op scholen.

Er is een koppeling met de Sectorale Routekaart voor Verduurzaming van Schoolgebouwen, het Programma Frisse Scholen, GPR-Gebouw (GPR=Gemeentelijke Praktijk Richtlijn), de Kostenconfigurators voor PO en VO van HEVO en het programma Scholen op Koers naar 2030. Het Kwaliteitskader geeft op basis van objectieve maatstaven inzicht in de kosten van de kwaliteitscriteria, vergeleken met de wettelijke minimumnormen. Deze kosten worden jaarlijks geïndexeerd op actuele prijsontwikkelingen door BDB (Bureau Documentatie Bouwkosten). Het Kwaliteitskader wordt gezien als leidraad en de kwaliteitscriteria worden gebruikt om richting te geven aan integraal beleid rondom de huisvesting.

Op onderstaande links zijn beide Kwaliteitskaders te downloaden.

[Kwaliteitskader Huisvesting juni 2024.pdf \(ruimte-ok.nl\)](#)

[Kwaliteitskader Huisvesting Kinderopvang.pdf \(waarborgfondskinderopvang.nl\)](#)

GPR-Gebouw

GPR-gebouw staat voor Gemeentelijke Praktijk Richtlijn. Met GPR-gebouw kan de duurzaamheid en de kwaliteit van een gebouw zichtbaar worden gemaakt. GPR-gebouw beoordeelt het gebouw op basis van vijf thema's: Energie, Milieu, Gezondheid, Gebruikskwaliteit en Toekomstwaarde.

Per thema verschijnt een waardering op een schaal van 1 tot 10, waarbij het cijfer 6,0 overeenkomt met de kwaliteit van het geldende Bouwbesluit (vanaf 1-1-2024: Besluit Bouwwerken Leefomgeving) en het cijfer 8,0 met een gemiddeld te behalen goed kwaliteitsniveau. Hiermee zijn in alle bouwfasen - van programma van eisen tot en met de oplevering - de kwaliteitsnormen zichtbaar en (tussentijds) meetbaar. Gebruik van GPR-Gebouw levert een integraal beeld op van de duurzame kwaliteit van het gebouw gekoppeld aan de 5 onderstaande thema's.

Duurzaamheid in 5 thema's

Elk thema heeft een eigen benaderingswijze en bijbehorende eisen. De thema's Energie en Milieu hebben direct te maken met klimaat.

Bij het thema **Energie** wordt gekeken naar de (Bijna) Energie Neutraal Gebouw (B)ENG score in combinatie met aanvullende maatregelen zoals de implementatie van zonnepanelen.

Het thema **Milieu** is gefocust op de milieulast van de toegepaste materialen in het gebouw. Dit gebeurt gedeeltelijk door een waardering van de MPG-berekening (MPG = Milieu Prestatie Gebouw). Daarnaast spelen eisen met betrekking tot het hergebruik van producten, circulair materiaalgebruik en watermanagement van het gebouw een belangrijke rol.

Bij de thema's Gezondheid en Gebruikerskwaliteit staat de mens centraal.

Bij **Gezondheid** wordt aandacht besteed aan geluid, luchtkwaliteit, licht- en visueel comfort en thermisch comfort.

Met de beoordeling van de toegankelijkheid en functionaliteit van het pand, als ook de technische kwaliteit en sociale veiligheid wordt de score op **Gebruikerskwaliteit** bepaald.

Als laatste waardeert GPR-gebouw de Toekomstwaarde van het gebouw. Het doel bij **Toekomstwaarde** is om architectonische en functionele kwaliteit te behouden én om in te spelen op eventueel veranderend gebruik of nieuwe wet- en regelgeving in de toekomst.

Gezamenlijk geven de thema's een totaalbeeld van de duurzaamheidsprestatie en de kwaliteit van een gebouw. Door het combineren van deze thematieken is het algehele doel van een GPR-certificering het creëren van een zo hoog mogelijke kwaliteit met een zo laag mogelijke milieubelasting.

Met dit Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) schrijven we het gebruik van de metho- diek GPR-gebouw voor om de duurzaamheid en de kwaliteit van een gebouw inzichtelijk te maken.

GPR-gebouw ondersteunt bij het maken van duurzame ontwerpkeuzes, toepassing van ma- terialen en het toetsen van prestaties van het gebouw.

De ambitie van een gemiddelde GPR-score van 8,0 leidt tot kwalitatief goede schoolgebou- wen conform de wens van de gemeenteraad.

Het toepassen van deze ambitie stimuleert opdrachtgevers tot het meetbaar maken van de duurzaamheid en de kwaliteit van het ontwerp alsmede gerichtere keuzes te maken om het nieuwe schoolgebouw nog duurzamer en toekomstbestendiger te ontwerpen en te realiseren. Ook in relatie tot circulariteit.

GPR-gebouw maakt direct zichtbaar welke effecten bepaalde keuzes hebben op de duur- zaamheid van het gebouw (zowel positief als negatief). Inzicht krijgen in wat bepaalde mate- rialen en toepassingen doet met de scores, is tijdens het ontwerpproces belangrijk om nood- zakelijke aanpassingen te (blijven) doen in het ontwerp.

Het schoolgebouw wordt gecertificeerd middels een GPR Gebouw Certificaat. Met het certifi- ceren met GPR Gebouw kan officieel worden aangetoond hoe duurzaam het gebouw of ont- werp is. Op het GPR Gebouw Certificaat worden de aangetoonde prestaties uitgedrukt in rap- portcijfers.

AFSPRAAK:

1. We maken gebruik van het Kwaliteitskader Huisvesting voor onderwijs en kinderopvang.
2. We gebruiken GPR-gebouw om onze kwaliteitsambitie 8,0 vast te leggen en gedurende het hele proces te bewaken en bij te sturen.

4.10 **Bouwheerschap, eigendom, beheer en exploitatie KC's**

Eigendom regulier onderwijs (bouw solitaire onderwijsvoorziening)

De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor de huisvesting van scholen. Deze huisvestingstaak beperkt zich tot de bekostiging van de schoolgebouwen. Dat is doorgaans de bekostiging van de bouw van de school, maar kan ook de huur van een gebouw zijn t.b.v. een school.

In de artikelen 103 t/m 110 van de WPO en de equivalenten hiervan in de WVO en WEC is de eigendom en het bouwheerschap in het onderwijs geregeld.

De belangrijkste regels uit deze artikelen luiden samengevat als volgt:

- Het schoolbestuur bouwt de school met door de gemeente beschikbaar te stellen middelen, tenzij het met de gemeente overeenkomt dat de gemeente deze voorziening tot stand brengt. In dat geval moet het schoolbestuur instemmen met het bouwplan en de wijze van uitvoering. Als het schoolbestuur bouwheer is, moet de gemeente instemmen met het bouwplan en de begroting.
- Als de gemeente de school gebouwd heeft, worden gebouw en terrein aan het schoolbestuur in eigendom overgedragen, tenzij het college van burgemeester en wethouders en het schoolbestuur anders overeenkomen. Het schoolbestuur ziet dan af van de eigendomsoverdracht.
- In het voorgaande geval en als het schoolgebouw niet voldoet aan de eisen voor eigendomsoverdracht, geeft het college van burgemeester en wethouders deze aan het schoolbestuur in gebruik middels een "bruikleenovereenkomst".
- Als het schoolbestuur het gebruik van het schoolgebouw beëindigt wordt het gebouw aan het onderwijs onttrokken en gaat de eigendom van het gebouw en terrein om niet over naar de gemeente.

Als het gebouw eenmaal is gerealiseerd, is het betreffende schoolbestuur ook in het geval van bruikleen zelf volledig verantwoordelijk voor de instandhouding (onderhoud, beheer en exploitatie). Daarvoor ontvangt het schoolbestuur van het Rijk de materiële instandhoudingsvergoeding via een lumpsumuitkering.

Eigendom KC (bouw multifunctionele accommodatie met onderwijs en o.a. kinderopvang)

Met de samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang in een KC zullen minimaal twee gebruikers onder één dak worden gehuisvest.

Hierbij is vooral van belang dat de inhoudelijke samenwerking tussen KC-partners niet gefrustreerd wordt door complexe juridische of financiële constructies. Voor een goede samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang en andere disciplines in een KC of andere multifunctionele voorziening is het creëren van een praktisch hanteerbare en eenvoudige structuur van eigendom, bouwheerschap en beheer van groot belang. De onderstaand beschreven werkwijze voorziet in een juridische en economische eigendomssituatie binnen de wettelijke kaders, die praktisch hanteerbaar is met een eenvoudige structuur van rechten, plichten en kasstromen.

De werkwijze is hieronder stapsgewijs op hoofdlijn beschreven:

1. De totstandkoming van de voorziening wordt in opdracht van de gemeente Berg en Dal gerealiseerd in nauwe samenwerking met het schoolbestuur, de kinderopvangorganisatie en eventueel nog andere structurele KC-partners. Hiervoor wordt een projectstructuur ingericht waarbinnen de inspraak van de deelnemende partijen geborgd wordt.
2. De juridische en economische eigendom van gebouwen waarin meerdere partijen worden gehuisvest komt geheel bij de gemeente Berg en Dal te liggen.
3. Ingebruikname en huur van voorziening
  - a. De m²-ers onderwijs worden door de gemeente Berg en Dal na oplevering in gebruik gegeven aan het schoolbestuur middels een bruikleenovereenkomst op basis van WPO artikel 103, lid 3;

- b. De m²-ers kinderopvang worden door de gemeente Berg en Dal na oplevering verhuurd aan de kinderopvangorganisatie middels een huurovereenkomst.
- 4. Exploitatie van de voorziening
  - Tussen het schoolbestuur, kinderopvang en gemeente wordt een exploitatieovereenkomst gesloten;
  - De gemeente verlegt alle plichten vanuit de eigenaarsrol voor de instandhouding van de voorziening naar de betreffende KC-partijen;
  - Voor de betreffende m²-ers onderwijs en kinderopvang zijn het schoolbestuur en de kinderopvangorganisatie gezamenlijk verantwoordelijk voor de exploitatie, onderhoud en beheer. Dit wordt vastgelegd in de exploitatieovereenkomst.
  - Indien er sprake is van leegstand van het deel kinderopvang, valt de financiële verantwoordelijkheid voor de exploitatie, beheer en onderhoud toe aan de gemeente. Het schoolbestuur behoudt in dat geval wel de taakverantwoordelijkheid voor exploitatie, beheer en onderhoud.

Met bovenstaand voorstel voor de eigendomssituatie voor gebouwen met meerdere gebruikers wordt een overzichtelijk en eenvoudig uitgangspunt gecreëerd passend bij de wettelijke verantwoordelijkheden en de belangen van elke betrokken partij bij de nieuwe huisvesting.

AFSPRAAK:

1. De gemeente Berg en Dal treedt op als bouwheer/opdrachtgever bij de realisatie van een Kindcentrum en werkt hierbij nauw samen met de KC-partners;
2. De gemeente Berg en Dal wordt juridisch eigenaar van een Kindcentrum; Schoolbesturen doen afstand van hun eigendomsrecht.
3. Het onderwijsdeel van een KC wordt in bruikleen gegeven aan het schoolbestuur; de overige ruimten worden kostendekkend verhuurd aan de KC-partners waaronder kinderopvang.
4. KC-partners zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor beheer, onderhoud en exploitatie van een Kindcentrum en verdelen onderling de kosten die hieraan verbonden zijn.

4.11 Bouwen voor kinderopvang e.a. (KC-voorzieningen)

De kinderopvang speelt bij de vorming van kindcentra een belangrijke rol. Bij ieder te vormen of te ontwikkelen KC dient de behoefte aan kinderopvang te worden geïnventariseerd en meegenomen te worden in het project. Het heeft de voorkeur kinderopvang in of zo dicht mogelijk bij de school, waar de kinderen naartoe gaan, te situeren. De opvangorganisaties zijn daarbij een volwaardige en gelijkwaardige partner in het proces om te komen tot nieuwe of aangepaste huisvesting als het een bestaande huisvesting betreft.

Tijdens de gesprekken met het onderwijs en de kinderopvang kwam naar voren dat de kinderopvangorganisaties in een KC behoefte hebben aan duidelijkheid en zekerheid over hun huisvesting en daarmee over hun bedrijfsvoering.

Kinderopvang wil in het kader van de bedrijfsvoering niet afhankelijk zijn van groei of krimp van het onderwijsdeel in het KC en wil permanent kunnen beschikken over een bepaalde hoeveelheid huisvesting. Dit geldt overigens ook voor eventuele structurele huisvesting voor andere KC-partners. Normaliter moet kinderopvang wijken bij groei van de school. Dat is in onderwijswetgeving zo geregeld. Dat brengt een onzekere situatie met zich mee, omdat schoolbesturen met toestemming van de gemeente maar telkens voor 1 schooljaar mogen verhuren om te voorkomen dat het onderwijs mogelijk ruimte tekort gaat komen en de gemeente de school zou moeten uitbreiden.

Zekerheid over de huisvesting kan geboden worden als de gemeente bereid is ook te investeren in de huisvesting van KC-partners bovenop het verplichte onderwijsdeel. De gemeente wordt dan als eigenaar verhuurder voor de KC-partners.

Omdat de gemeente graag KC's realiseert, maar ook de financiële risico's wil beperken zou investeren kunnen onder bepaalde voorwaarden.

1. Er moet sprake zijn van een langjarig huurcontract van minstens 20 jaar;
2. De gemeente vraagt in het kader van de Wet Markt en Overheid een kostendekkende huurvergoeding om de vaste lasten te dekken;

3. Exploitatie en onderhoud vallen onder verantwoordelijkheid van het onderwijs en de KC deelnemers gezamenlijk en de kosten ervan worden onderling verrekend. De gemeente is hierin geen partij;
4. De gemeente controleert periodiek of het verplichte meerjarenonderhoudsplan voldoende wordt uitgevoerd;
5. In de onderwijshuisvestingsverordening wordt opgenomen dat KC-voorzieningen zoals bijv. kinderopvang zelfstandige huisvestingsvoorzieningen zijn die niet onder het vorderingsrecht van de gemeente vallen indien de onderwijsruimte ontoereikend is.

Met deze voorwaarden kan aan KC-partners langdurig zekerheid gegeven worden over hun huisvesting en kunnen de financiële risico's voor de gemeente tot een minimum beperkt worden.

AFSPRAAK:

1. De gemeente geeft kinderopvangorganisaties zonder winstoogmerk, die onze visie op inclusief onderwijs onderschrijven, zekerheid van huisvesting door hierin te investeren en langjarig te verhuren tegen een kostendekkende huurprijs. Voor commerciële kinderopvangorganisaties, die onze visie op inclusief onderwijs onderschrijven en die zich in de kindcentra willen vestigen, worden marktconforme huurprijzen gehanteerd, zodat een gelijk speelveld ontstaat met andere 'for profit' kinderopvangorganisaties.
2. De gemeente is tevens bereid te investeren in huisvesting voor andere structurele KC-partners zonder winstoogmerk als zij de visie op inclusief onderwijs onderschrijven ;
3. De gemeente brengt ook voor deze organisaties een kostendekkende huur in rekening;
4. Exploitatie, beheer en onderhoud komen volledig onder verantwoordelijkheid van alle KC-partners gezamenlijk;
5. KC-voorzieningen worden in de onderwijshuisvestingsverordening aangemerkt als zelfstandige huisvestingsvoorzieningen waarop het vorderingsrecht van de gemeente niet van toepassing is.

4.12 Benutten substantiële leegstand in bestaande scholen

Een aantal bestaande scholen heeft te maken met substantiële leegstand. In verband met de doorgaande leerlijn hebben scholen en kinderopvang een voorkeur aangegeven om in de situatie waar nog geen kinderopvang zit, als eerste peutergroepen/VVE-groepen in de leegstand te huisvesten als voorloper van of opstap naar een KC en inclusief onderwijs.

Deze groepen vallen onder de kinderopvangfaciliteiten. Het is logisch dat structurele leegstand in bestaande schoolgebouwen wordt ingevuld met KC gerelateerde functies om hiermee ook in bestaande situaties een extra stimulans voor meer inclusiviteit te creëren met de huisvesting van peutergroepen.

Het moet wel gaan om structurele leegstand in nauwe relatie met en onderbouwd door de leerlingenprognose. De gemeente wil niet achteraf alsnog geconfronteerd worden met een noodzaak tot uitbreiding. Alleen als de leegstand omvangrijk en structureel is kan een deel van de school aan het onderwijs worden onttrokken en door de gemeente als KC-voorziening worden verhuurd met uitsluiting van het vorderingsrecht. In alle andere gevallen moet rekening worden gehouden met het vorderingsrecht als ruimten weer nodig zijn voor onderwijs.

AFSPRAAK:

1. Als leegstand substantieel en structureel is kan deze leegstand aan het onderwijs worden onttrokken en verhuurd worden als KC-voorziening onder gelijke voorwaarden als in paragraaf 4.11 genoemd.
2. Indien door invulling van structurele leegstand een KC gevormd kan worden is het mogelijk om aanpassing van het gebouw in de IHP-programma en agendacyclus op te nemen; Over de kostenverdeling van de aanpassingen zal overleg tussen partijen gevoerd worden.
3. Als de leegstand niet structureel is blijft het vorderingsrecht van de gemeente bij groei van het aantal leerlingen van kracht.

4.13 Aanpassingen als vervanging of renovatie op lange termijn staan

Er is een 11-tal gebouwen dat pas op de lange termijn (≥ 20 jaar) in aanmerking komt voor vervanging of renovatie. Ook de scholen die in deze gebouwen gehuisvest zijn moeten uiterlijk in 2035 inclusief onderwijs vorm gaan geven en ook deze gebouwen moeten aan duurzaamheids- en Arbo-eisen gaan voldoen. De minister van OCenW schrijft op 24 november 2024 in een brief aan de Tweede Kamer over de financiële positie van het onderwijs het volgende:

“Schoolbesturen hebben onvoldoende financiële middelen om te voldoen aan (arbo)eisen op het gebied van gezond binnenklimaat en regelgeving op het gebied van duurzaamheid, toegankelijkheid en inclusie. Op dit moment werkt OCW aan een wetsvoorstel planmatige aanpak onderwijshuisvesting dat schoolbesturen in het primair onderwijs (po), net als in het vo, ruimte biedt om ook in onderwijshuisvesting te investeren indien sprake is van voldoende reserves. Hoewel de verantwoordelijkheid voor nieuwbouw en vervanging van schoolgebouwen bij gemeenten ligt, kan deze maatregel voor een deel bijdragen aan de uitdagingen rond onderwijshuisvesting in bestaande gebouwen”.

Op dit moment hebben de schoolbesturen in de gemeente Berg en Dal geen grote reserves. Het eigen vermogen blijft onder de signaleringswaardes voor bovenmatig eigen vermogen van de onderwijsinspectie. Mocht dit in de toekomst veranderen, dan zouden de schoolbesturen mogelijk gebruik kunnen maken van de investeringsopties die het nieuwe wetsvoorstel planmatige aanpak onderwijshuisvesting biedt.

Ondanks dat schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor aanpassingen blijft de gemeente in het kader van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting niet aan de zijlijn staan en biedt de schoolbesturen een energiescan aan in 2025 en 2026.

Deze scan resulteert in een overzicht van de energieprestatie van de schoolgebouwen en een advies van te nemen maatregelen om in 2040 klimaatneutraal te zijn conform de gemeentelijke doelstelling. Het Energieloket kan vervolgens adviseren over hoe subsidies te verwerven voor de maatregelen. Duurzaamheidsmaatregelen aan scholen resulteren doorgaans in lagere energielasten voor de schoolbesturen waardoor deze (gedeeltelijk) voor de dekking van de kosten kunnen worden ingezet.

Welke investeringen nodig zijn om gebouwen geschikt te maken voor inclusief onderwijs hangt af van hoe een school invulling wil geven aan inclusief onderwijs, welke aanpassingen in het gebouw men hiervoor nodig heeft en in welke mate het gebouw zich leent om die aanpassingen te realiseren. Vooralnog is het uitgangspunt dat het moet gaan om eenvoudige interne aanpassingen zonder constructieve ingrepen, die schoolbesturen zelf kunnen financieren en die bij voorkeur in combinatie met (groot) onderhoud kunnen worden uitgevoerd.

Indien aanpassingen voor inclusief onderwijs, frisse scholen of duurzaamheid leiden tot substantiële investeringen die de armslag van een schoolbestuur te boven gaan, kan als de noodzaak vast staat een investering worden opgenomen in de programma- en agendacyclus van het IHP. In onderling overleg kan een verdeling van kosten worden besproken en worden bepaald of de investering gevolgen heeft voor de termijn waarop het schoolgebouw wordt vervangen of gerenoveerd i.v.m. de afschrijvingstermijnen (levensduurverlenging).

AFSPRAAK:

1. In beginsel zijn schoolbesturen wettelijk verantwoordelijk voor onderwijskundige aanpassing van schoolgebouwen, duurzaamheidsmaatregelen en Arbomaatregelen en mag men vanaf 1-1-2026 hierin investeringen uit beschikbare reserves.
2. De gemeente biedt schoolbesturen in 2025/2026 een energiescan aan.
3. Onder omstandigheden is voor de realisering van inclusief onderwijs, duurzaamheidsmaatregelen en frisse scholen opname van een investering in de IHP-programma en agendacyclus mogelijk.

4.14 Extra volume voor inclusief onderwijs

De berekening van het gebouwwolume voor nieuwe scholen vindt plaats op basis van normen, die in de onderwijshuisvestingsverordening zijn vastgelegd. Deze normering wordt landelijk door alle gemeenten toegepast.

Het streven naar meer inclusief onderwijs staat echter enigszins op gespannen voet met deze normatieve vierkante meters en leidt tot de wens om bij nieuwe gebouwen extra bouwvolume toe te kennen voor specifieke functies binnen inclusief onderwijs en opvang.

In de werkgroep genoemd in paragraaf 4.3 is nagedacht over welke behoefte aan extra ruimte er door de samenwerking tussen speciaal en regulier onderwijs, de samenwerking met jeugdzorg en gezondheidszorg binnen een KC ontstaat. Het gaat dan in grote lijnen om drie categorieën:

- a. Spreek- en werkruimte voor professionals zoals logopedist, pedagogen, therapeuten, gedragsdeskundigen enz.
- b. Een grotere diversiteit aan leerplekken (bijv. rust/stilte of groepswork)
- c. Behandelen en opvangruimten (bijv. medisch en time-out)

Het is vrijwel onmogelijk om op voorhand te bepalen hoeveel extra ruimte voor welke functies beschikbaar zou moeten zijn. Dat hangt af van de specifieke invulling van functies per kindcentrum. Ieder kindcentrum zal andere accenten leggen al naargelang de lokale behoefte.

Voorop gesteld, de gemeente is op grond van de regelgeving niet verplicht om extra ruimte toe te kennen. Toch gaat de gemeente over tot het toekennen van extra bouwvolume, omdat ze het ingezette beleid met betrekking tot inclusief onderwijs en opvang wil ondersteunen. Om te voorkomen dat er per KC onderhandeld moet worden over hoeveel m² hiervoor beschikbaar moet zijn en we geen rechtsongelijkheid willen creëren, hebben we een staffel ontwikkeld, die voor iedere inclusieve school geldt bij nieuwbouw.

STAFFEL EXTRA RUIMTE INCLUSIEF ONDERWIJS	
VAN 0 TOT 100 LEERLINGEN	35 m ²
VAN 100 TOT 200 LEERLINGEN	60 m ²
VANAF 200 LEERLINGEN	85 m ²

Deze staffel komt neer op een toekenning van 5% extra ruimte bovenop het normatieve deel. Dit zal misschien niet in alle gevallen toereikend zijn, maar de financiering van de extra toekenning kent ook grenzen.

Op basis van het prijspeil 2025 zal de extra ruimtetoekenning voor de gemeente leiden tot extra investeringen en jaarlasten conform onderstaand schema.

extra m ²	€/m ²	investering	lasten p/j	lasten/m ²
35	4700	€ 164.500	€ 5.500	€ 157
60	4375	€ 262.500	€ 8.775	€ 146
85	4030	€ 342.550	€ 11.450	€ 135

Binnen de totaal toe te kennen ruimte (normatief + extra ruimte op grond van de staffel) hebben de KC-partners de vrijheid om zelf de keuzes maken om zo goed mogelijk inclusief onderwijs te faciliteren qua huisvesting.

Dit extra volume wordt toegekend aan het onderwijs, zodat daarop de reguliere onderwijs-wetgeving op van toepassing is. De investering van deze extra meters wordt gepleegd vanuit de gemeente. De exploitatielasten komen voor rekening van het schoolbestuur. De investering wordt alleen gepleegd bij (vervangende) nieuwbouw.

Voor scholen voor speciaal of voortgezet onderwijs is de aanspraak op extra vierkante meters t.b.v. inclusief onderwijs gelijk aan de hoogste staffel namelijk 85 m².

AFSPRAAK:

1. De gemeente kent voor nieuwbouw van een KC extra ruimte toe t.b.v. inclusief onderwijs conform bovenstaande staffel.
2. Deze extra ruimte wordt toegewezen aan het onderwijs.
3. De gemeente investeert in de extra ruimte en de exploitatielasten komen voor rekening van het onderwijs.
4. Voor het speciaal en voortgezet geldt een extra toekenning t.b.v. inclusief onderwijs van 85 m².

4.15 Gevolgen Didam arrest voor KC

Het zgn. Didam-arrest van de Hoge Raad bepaalt dat een overheidslichaam (ook schoolbesturen) bij het aangaan en uitvoeren van privaatrechtelijke overeenkomsten de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en daarmee ook het gelijkheidsbeginsel in acht moet nemen. Kort gezegd komt het erop neer dat men partijen gelijk moet behandelen en gelijke kansen moet geven.

De precieze reikwijdte van het arrest zal zich uiteindelijk moeten uitkristalliseren in de jurisprudentie, maar gelet op deze algemene formulering dient er rekening mee te worden gehouden dat het arrest ook van belang kan zijn voor koop-, huur- en bruikleenovereenkomsten.

Uit het arrest van de Hoge Raad volgt dat op basis van het gelijkheidsbeginsel het overheidslichaam een selectieprocedure moet volgen die met een passende mate van openbaarheid voldoet aan criteria en voorwaarden die objectief, toetsbaar en redelijk zijn.

Indien op grond van objectieve, toetsbare en redelijke criteria bij voorbaat vaststaat of redelijkerwijs mag worden aangenomen dat er slechts één serieuze gegadigde in aanmerking komt voor de aankoop (in dit geval verhuur of medegebruik), kan het overheidslichaam afzien van een selectieprocedure. Een belangrijke reden om af te zien van een selectieprocedure is de volgende.

In een KC werken onderwijs en opvang samen aan een doorlopende lijn vanuit een gedeeld pedagogisch en didactisch concept. Nauwe samenwerking, gelijkwaardigheid als kindpartner (binnen de gestelde kaders) en vertrouwen tussen de betrokken partners is essentieel om de continuïteit in de samenwerking te waarborgen. De schoolbesturen bepalen zelf met wie ze deze samenwerking aan willen gaan. Een gezamenlijke koers kan niet slagen wanneer draagvlak bij een van de partners ontbreekt.

Een intensieve inhoudelijke samenwerking is een eis om in het kader van inclusieve opvang en onderwijs een KC te realiseren.

5 ONDERWIJS IN BERG EN DAL (cijfers in het algemeen)

*Dit hoofdstuk brengt de capaciteit en de kwaliteit van de bestaande onderwijshuisvesting in beeld naast de toekomstige behoefte aan onderwijshuisvesting. We doen dit in drie categorieën op macro-niveau: basisonderwijs en speciaal basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs. In **Bijlage I "Analyse huisvesting met kanttekeningen"** vindt u de analyse per school c.q. schoolgebouw.*

De kwaliteit van de gebouwen wordt onderling vergeleken door de QuickScan die door HEVO is opgesteld in samenwerking met de schoolbesturen en de gemeente. De Quickscan brengt alle relevante basisinformatie voor een schoolgebouw in beeld en geeft een score aan een schoolgebouw middels een schouw en een interview met de gebruikers op zes thema's: uitstraling, bouwkundige staat, veiligheid, binnenmilieu, exploitatie en onderwijskundige functionaliteit

5.1 Capaciteit onderwijsgebouwen

De capaciteit van schoolgebouwen wordt uitgedrukt in een aantal bruto vierkante meters vloeroppervlak. Deze oppervlakten zijn afkomstig uit onze eigen gegevens en zijn door de schoolbesturen gecontroleerd en akkoord bevonden.

BO en SBO SCHOLEN BERG EN DAL	CAPACITEIT Aantal m² BvO
Basisschool De Biezenkamp	2.121
Basisschool 'T Bijenveld	840
Basisschool Op Weg	1.235
Basisschool Adelbrecht Windekind	3.295
SBO Carolus	
Basisschool De Sieppe	1.556
Basisschool Op de Heuvel	763
Basisschool Op de Horst	1.015
Basisschool Sint Laurentius	795
Basisschool Titus Brandsma	997
Basisschool St Martinus	3.380
Basisschool Breedeweg	1.106
Basisschool 't Vossenhol	1.157
Totaal	18.260

(V)SO SCHOLEN BERG EN DAL	CAPACITEIT Aantal m² BvO
Entrea De Berg	1.701
Sint Maartenschool	3.905
VSO Werkenrode	4.878
	460
Totaal	10.944

VO SCHOLEN BERG EN DAL	CAPACITEIT Aantal m² BvO
Montessorischool	4.565
Notre Dame des Anges	4.493
Totaal	9.058

Tabel 1: capaciteit per onderwijssoort

We hebben in Berg en Dal in totaal 38.262 m² aan onderwijshuisvesting. Dit is niet meer dan een getal dat het volume aangeeft maar niet zegt of dit voldoende is om alle leerlingen te huisvesten. Daarvoor hebben we de leerlingontwikkeling (prognose) nodig en de daaraan gekoppelde huisvestingsbehoefte.

5.2 Leerlingontwikkeling in Berg en Dal (prognoses)

De leerlingenprognoses zijn opgesteld door XXLLNC (voorheen: Pronexus). De prognoses worden opgesteld conform het programma van eisen zoals vastgesteld door de VNG en goedgekeurd door het ministerie van OCenW.

LEERLINGENPROGNOSE 2024	AANTAL LEERLINGEN PER JAAR										
BASISSCHOLEN + SBO	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2032	2036	2040	2044
Basisschool De Biezenkamp	283	289	291	293	288	287	289	282	277	273	271
Basisschool 'T Bijenveld	112	105	102	102	100	101	104	106	106	105	106
Basisschool Op Weg	163	164	181	190	193	205	209	215	224	222	216
Basisschool Adelbrecht Windekind	243	250	253	252	250	254	262	279	290	289	287
SBO Carolus	46	46	47	47	46	47	47	48	49	49	49
Basisschool De Sieppe	209	208	209	205	202	202	206	212	217	217	216
Basisschool Op de Heuvel	108	112	114	114	113	115	119	129	134	134	133
Basisschool Op de Horst	202	212	218	221	222	228	232	239	245	244	240
Basisschool Sint Laurentius	64	61	60	61	60	59	59	60	60	61	61
Basisschool Titus Brandsma	113	112	115	112	112	110	112	115	120	119	117
Basisschool St Martinus	340	351	353	356	353	353	353	352	360	361	365
Basisschool Breedeweg	132	128	127	125	123	121	123	124	122	122	123
Basisschool 't Vossenhol	207	206	206	202	198	198	201	207	212	211	210
Totaal	2222	2244	2276	2280	2260	2280	2316	2368	2416	2407	2394

LEERLINGENPROGNOSE 2024	AANTAL LEERLINGEN PER JAAR										
SPECIAAL ONDERWIJS	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2032	2036	2040	2044
Entrea Onderwijs De Berg	106	106	107	108	109	111	113	117	123	125	123
Sint Maartenschool	191	192	194	197	199	202	205	212	223	227	225
VSO Werkenrode	210	208	207	207	206	206	205	205	208	216	223
Totaal	553	552	555	559	560	566	570	582	603	617	620

LEERLINGENPROGNOSE 2024	AANTAL LEERLINGEN PER JAAR										
VOORTGEZET ONDERWIJS	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2032	2036	2040	2044
Montessori School	237	236	232	232	234	234	232	230	231	236	241
Notre Dame des Anges	618	618	616	618	621	622	618	615	622	647	669
Totaal	855	854	848	850	855	856	850	845	853	883	910

Tabel 2: leerlingontwikkeling per onderwijssoort

De prognoses zijn een belangrijke graadmeter voor de leerlingontwikkeling en worden elke 2 jaar geactualiseerd door XXLLNC. De eerstvolgende keer begin 2026 als de bevolkingsgegevens per 31-12-2025 bekend zijn.

Door de regelmatige actualisatie van de prognoses kunnen we ook de ontwikkelingen van inclusieve onderwijs en opvang volgen. Een prangende vraag hierbij is natuurlijk of het aantal leerlingen in het speciaal onderwijs daadwerkelijk daalt als gevolg van inclusief onderwijs en of het reguliere basisonderwijs als gevolg hiervan groeit.

Over deze ontwikkeling dient doorlopend overleg te zijn tussen schoolbesturen en kinderopvangorganisaties onderling in verband met de vormgeving van kindcentra maar ook met de gemeente als het gaat om huisvestingsconsequenties.

Steeds dient bij de 4-jaarlijkse actualisatie van het IHP rekening te worden gehouden met trends in de ontwikkeling van het aantal leerlingen bij de verschillende schoolsoorten.

5.3 Ruimtebehoefte op basis van prognose

Per schoolsoort staan er in de Verordening Onderwijshuisvesting normeringen om de ruimtebehoefte te berekenen. Het voert te ver om hier deze normeringen uiteen te zetten, maar het bureau dat de prognoses heeft gemaakt heeft de ruimtebehoefte per school berekend conform de regels uit de verordening. Onderstaand geven we in de tabellen per schoolsoort hiervan een beeld.

RUIMTEBEHOEFTEBEREKENING	AANTAL m ² RUIMTEBEHOEFTE PER JAAR											
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2032	2036	2040	2044	
VOORTGEZET ONDERWIJS												
Montessori School	2325	2318	2291	2291	2304	2304	2291	2278	2284	2318	2351	
Notre Dame des Anges	4590	4590	4578	4590	4607	4613	4590	4572	4613	4759	4888	
Totaal	6915	6908	6869	6881	6911	6917	6881	6850	6897	7077	7239	

RUIMTEBEHOEFTEBEREKENING	AANTAL m ² RUIMTEBEHOEFTE PER JAAR											
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2032	2036	2040	2044	
BASISSCHOLEN + SBO												
Basisschool De Biezenkamp	1623	1654	1664	1674	1649	1644	1654	1618	1593	1573	1563	
Basisschool 't Bijenveld	763	728	713	713	703	708	723	733	733	728	733	
Basisschool Op Weg	1020	1025	1110	1156	1171	1231	1251	1281	1327	1317	1286	
Basisschool Adelbrecht Windekind	1422	1458	1473	1468	1458	1478	1518	1603	1659	1654	1644	
SBO Carolus	588	588	595	595	588	595	595	603	610	610	610	
Basisschool De Sieppe	1264	1259	1264	1244	1229	1229	1249	1279	1305	1305	1300	
Basisschool Op de Heuvel	747	766	776	776	771	781	801	851	876	876	871	
Basisschool Op de Horst	1216	1266	1297	1312	1317	1347	1367	1402	1432	1427	1407	
Basisschool Sint Laurentius	522	508	503	508	503	498	498	503	503	508	508	
Basisschool Titus Brandsma	768	763	778	763	763	753	763	778	804	799	789	
Basisschool St Martinus	1918	1968	1978	1993	1978	1978	1978	1973	2013	2018	2039	
Basisschool Breedeweg	867	846	841	831	821	811	821	826	816	816	821	
Basisschool 't Vossenhol	1241	1236	1236	1216	1196	1196	1211	1241	1266	1261	1256	
Totaal	13959	14065	14228	14249	14147	14249	14429	14691	14937	14892	14827	

RUIMTEBEHOEFTEBEREKENING	AANTAL m ² RUIMTEBEHOEFTE PER JAAR											
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2032	2036	2040	2044	
SPECIAAL ONDERWIJS												
Entrea Onderwijs De Berg	1303	1303	1312	1320	1329	1347	1364	1400	1452	1470	1452	
Sint Maartenschool	3006	3020	3047	3089	3116	3158	3199	3296	3447	3503	3475	
VSO Werkenrode	3625	3594	3579	3579	3563	3563	3548	3548	3594	3718	3827	
Totaal	9958	9942	9964	10015	10036	10097	10141	10276	10529	10731	10798	

Tabel 3: ruimtebehoefteberekening per onderwijssoort

5.4 Vergelijking van capaciteit met ruimtebehoefte

Als we de capaciteit vergelijken met de ruimtebehoefte dan zien we in één oogopslag welke scholensoorten ruimte teveel of juist ruimte tekort hebben en hoe zich dat in de loop der jaren gaat ontwikkelen.

TOTAAL BERG EN DAL	AANTAL LEERLINGEN - RUIMTEBEHOEFTE - CAPACITEIT										
ALLE BASISSCHOLEN + SBO	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2032	2036	2040	2044
aantal leerlingen prognose 2024	2176	2198	2229	2233	2214	2233	2269	2320	2367	2358	2345
ruimtebehoefte m ²	13.371	13.477	13.633	13.654	13.559	13.654	13.834	14.088	14.327	14.282	14.217
bestaande capaciteit m ²	18.174	18.174	18.174	18.174	18.174	18.174	18.174	18.174	18.174	18.174	18.174
tekort[-] / overschot[+]	4.803	4.697	4.541	4.520	4.615	4.520	4.340	4.086	3.847	3.892	3.957

TOTAAL BERG EN DAL	AANTAL LEERLINGEN - RUIMTEBEHOEFTE - CAPACITEIT										
(VOORTGEZET) SPECIAAL ONDERWIJS	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2032	2036	2040	2044
aantal leerlingen prognose 2024	507	506	508	512	514	519	523	534	554	568	571
ruimtebehoefte m ²	7.934	7.917	7.938	7.988	8.008	8.068	8.111	8.244	8.493	8.691	8.754
bestaande capaciteit m ²	10.944	10.944	10.944	10.944	10.944	10.944	10.944	10.944	10.944	10.944	10.944
tekort[-] / overschot[+]	3.010	3.027	3.006	2.956	2.936	2.876	2.833	2.700	2.451	2.253	2.190

TOTAAL BERG EN DAL	AANTAL LEERLINGEN - RUIMTEBEHOEFTE - CAPACITEIT										
SCHOLEN VOORTGEZET ONDERWIJS	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2032	2036	2040	2044
aantal leerlingen prognose 2024	855	854	850	855	856	856	850	845	853	883	910
ruimtebehoefte m ²	6.915	6.908	6.869	6.881	6.911	6.881	6.881	6.850	6.897	7.077	7.239
bestaande capaciteit m ²	9.058	9.058	9.058	9.058	9.058	9.058	9.058	9.058	9.058	9.058	9.058
tekort[-] / overschot[+]	2.143	2.150	2.189	2.177	2.147	2.177	2.177	2.208	2.161	1.981	1.819

Tabel 4: gecombineerde capaciteit en behoefte.

Uit bovenstaande tabel kunnen we concluderen dat in zijn algemeenheid de scholen in Berg en Dal ruim in hun jasje zitten met een overschot aan capaciteit van een kleine 10.000 m² in 2024 dalend naar 9.700 m² in 2028 en naar 8.000 m² in 2044. In Bijlage I worden deze gegevens per school nader geanalyseerd en waar nodig conclusies aan verbonden. We merken hier bij voorbaat al op dat bij een aantal scholen delen van het gebouw verhuurd worden aan bijv. kinderopvang. Het overschot aan onderwijscapaciteit betekent dus niet per definitie dat er leegstand is. In het VO is capaciteit niet uitwisselbaar door de verschillen in opleidingen.

5.5 Kwaliteit van de gebouwen (Quickscan)

In deze paragraaf geven we op macroniveau de resultaten van de Quickscan weer. Voorlopige conclusie uit de Quickscan: binnen 5 jaar zijn twee scholen aan renovatie/vervanging toe en binnen 10 jaar nog eens vier scholen (6 gebouwen). Tussen 10 en 20 jaar één school en na 20 jaar de resterende tien scholen (12 gebouwen). In de analyse per school in hoofdstuk 6 wordt nader ingegaan op de individuele scores per onderdeel.

Bestuur	Naam	Bouwjaar	Advies ^
Punt Speciaal	Sint Maartenschool	1954	55,5
SPO Groesbeek	RK Basisschool Op de Horst	1949	55,5
Entrea Lindenhout	De Berg (Bouwdeel 1)	1960	59,5
Punt Speciaal	VSO Werkenrode Nijmeegsebaan	1967	60,0
Entrea Lindenhout	De Berg (Bouwdeel 2)	1987	60,0
SPO Groesbeek	Basisschool Breedeweg	1950	60,0
Punt Speciaal	VSO Werkenrode Nijverheidsweg	1969	60,5
SPO Groesbeek	RK Basisschool Titus Brandsma (Bou...	1925	62,5
SPO Groesbeek	OBS de Sieppe (Bouwdeel 1)	1986	64,0
Stichting VO Mo...	Montessori College	1965	64,5
SPO Groesbeek	OBS de Sieppe (Bouwdeel 2)	1996	69,0
SPO Condor	Basisschool Sint Laurentius (Bouwde...	1957	70,0
SPO Condor	Basisschool Sint Laurentius (Bouwde...	2011	70,0
SPO Groesbeek	RK Basisschool Titus Brandsma (Bou...	2008	73,0
SPO Condor	Basisschool Op weg	2002	73,0
SPO Condor	De Biezenkamp	2004	73,0
SPO Condor	Basisschool Sint Martinus	2007	74,5
SPO Groesbeek	Basisschool 't Vossenhol	2014	76,0
SPO Groesbeek	CBS Adelbrecht-Windekind + Carolus	2008	76,0
SPO Groesbeek	Basisschool Op de Heuvel	2014	77,5
Sint Augustinus ...	Notre Dame des Anges	2011	78,5
SPO Condor	Basisschool 't Bijenveld	2014	81,0

Een verklaring van de adviescijfers en de kleuren:

Advies

- < 57 punten: binnen 5 jaar renovatie of nieuwbouw
- 57 - 63 punten: binnen 5 - 10 jaar renovatie of nieuwbouw
- 63 - 69 punten: binnen 10 - 20 jaar renovatie of nieuwbouw
- > 69 punten: na 20 jaar of langer renovatie of nieuwbouw

De scores geven per schoolgebouw het totaal aan van de onderdelen uitstraling, bouwkundige staat, veiligheid, binnenmilieu en exploitatiekosten. Aan de hand van de totaalscore wordt een advies gegeven over de noodzaak van en de termijn waarbinnen renovatie of nieuwbouw plaats zou moeten vinden.

Op het onderdeel **BOUWKUNDIGE STAAT** worden de volgende criteria gehanteerd:

Uitstekend	0-20% levensduur	Incidenteel geringe gebreken
Goed	20-50% levensduur	Incidenteel beginnende veroudering
Voldoende	50-75% levensduur	Plaatselijk zichtbaar veroudering, functievervulling niet in gevaar
Matig	75-87,5% levensduur	Zichtbare veroudering, functievervulling incidenteel in gevaar
Slecht	87,5-100% levensduur	Onomkeerbare veroudering, functievervulling in gevaar

De basis voor de beoordeling van het onderdeel **EXPLOITATIE** is het gemiddelde verbruik van gas en elektra per m². Dit verbruik is vertaald naar CO₂ uitstoot. De score is gebaseerd op de hoogte van het verbruik en de omrekening hiervan naar kilo CO₂ uitstoot per m². De gehanteerde benchmark is afkomstig uit de Routekaart PO en VO van het Klimaatakkoord.

De benchmark resulteert in onderstaande scoretabel:

De score 8 komt overeen met ENG (Energie Neutraal Gebouw)

SCORE	uitstoot CO ₂ per m ²
8	<7,5 kg
7	7,5-15 kg
6	15-17,5 kg
5,5	17,5-20 kg
5	20-25 kg
4	>25 kg

N.B.: Zie voor de Analyse Huisvesting per school(gebouw) **Bijlage I**

6 KINDEROPVANG

De verdere intensivering van de samenwerking tussen scholen en de voorschoolse voorzieningen in KC's levert een wezenlijke bijdrage aan het creëren van een doorgaande ontwikkelingslijn, een warme overdracht en een sluitende zorgketen voor jeugdigen. De kinderopvang heeft hier met de voor- en voerschoolse educatievoorzieningen een grote rol in.

Een hoge educatieve kwaliteit in de voor- en voerschoolse educatie (VVE) kan de impact op schoolvaardigheden vergroten.

De doorlopende ontwikkelingslijn van opvang en primair onderwijs, kan ook worden doorgetrokken naar het voortgezet onderwijs en verder om een ontwikkelingslijn van 0-18 jaar te creëren. Idealiter een opstap naar een leven lang leren en ontwikkelen.

De eerste stap in dit proces ligt bij voor- en voerschoolse educatie en de aansluiting van kinderopvang bij het primair onderwijs. Inzetten op kindcentra helpt dit te bevorderen.

6.1 Algemeen

Berg en Dal beschikt over voorzieningen voor alle vormen van kinderopvang, inclusief gast-ouderopvang. De activiteiten vinden voor een belangrijk deel plaats in de bestaande onderwijsgebouwen. In Berg en Dal bieden Humankind, Kindercentrum Domino en Kion Kinderopvang, kinderopvang aan in samenwerking met de scholen. Partou biedt peuteropvang aan in Leuth (Kulturhus Leuth).

6.2 Samenwerking

In Berg en Dal bestaat een traditie van uitstekende samenwerking tussen het primair onderwijs en de instanties voor kinderopvang, inclusief buitenschoolse opvang en VVE. Dit komt niet alleen tot uiting in afspraken over huur en medegebruik maar ook uit het gemeenschappelijk streven naar Integrale Kindcentra en uit inhoudelijke samenwerking. Die inhoudelijke samenwerking richt zich vooral op visieontwikkeling, doorlopende leerlijnen en effectieve zorglijnen binnen passend onderwijs.

6.3 Prognose

Op dit moment zijn er overal in Nederland enorme personeelstekorten en lange wachtlijsten in de kinderopvang. Het verloop van de capaciteit voor kinderopvang in Nederland is over de laatste tien à vijftien jaar nogal grillig. Naast het wisselend aantal kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar, spelen ook de economische omstandigheden en de financiële bijdrage vanuit de overheid een grote rol in de behoefte aan kinderopvang. Een heldere en betrouwbare prognose van de kinderopvang voor meer dan enkele jaren is daardoor niet te geven.

6.4 Ruimtegebruik in scholen

Een aantal kinderopvangorganisaties zoals KION en DOMINO maakt gebruik van ruimten in basisscholen. Gedeeltelijk exclusief voor VVE en dagopvang en gedeeltelijk gezamenlijk met school voor BSO.

KION gebruikt in De Biezenkamp in Beek 256 m² exclusief en in Basisschool Op Weg in Ooij 123 m². Daarnaast gebruikt men in beide scholen nog gezamenlijk onderwijsruimten voor de buitenschoolse opvang.

DOMINO gebruikt in Adelbrecht Windekind 366 m² exclusief in de Titus Brandsmaschool 131 m², in De Sieppe 180 m², in Het Vossenhol 147 m² en tot slot in Op de Horst 231 m². Ook in deze scholen gebruikt men nog gezamenlijk onderwijsruimten voor BSO.

HUMANKIND maakt momenteel met de Sint Martinusschool plannen om hun kinderopvang in Millingen volledig te integreren in de school. Het gaat dan om ca. 420 m² exclusief gebruik.

7 RESULTATEN ANALYSE

Dit hoofdstuk verbindt conclusies aan de analyse naar de capaciteit, de kwaliteit en de knelpunten van de huidige schoolgebouwen uit Bijlage I.

Om de analyses, de kanttekeningen en de conclusies op de juiste wijze te kunnen interpreteren, zetten we voorafgaand aan de conclusies van de analyses uiteen hoe de noodzaak van voorzieningen wordt bepaald. Aan de hand van de noodzaak benoemen we de voorzieningen die in aanmerking komen om in het programma en de agenda opgenomen te worden. Vervolgens wordt op basis van prioriteitstelling een voorstel gedaan voor opname in het huisvestingsprogramma en huisvestingsagenda, verder te noemen "programma" en "agenda"..

7.1 Noodzaak voorzieningen

In de onderwijshuisvestingsverordening staat uitputtend beschreven wanneer en onder welke voorwaarden een school voor een bepaalde voorziening in aanmerking komt. Door toepassing hiervan wordt niet alleen duidelijkheid gecreëerd, maar ook rechtsgelijkheid. Onderstaand een uiteenzetting met hier en daar een korte verduidelijking omdat het een vrij technisch verhaal is, maar noodzakelijk voor een goed begrip.

Noodzaak tot nieuwbouw en de voorwaarden

Noodzaak van nieuwbouw is aanwezig als:

- a. de minister de desbetreffende school voor het eerst voor bekostiging in aanmerking brengt;
- b. de te huisvesten leerlingen aanwezig zijn of kunnen worden verwacht en:
  - 1°. als het een voor blijvend gebruik bestemde voorziening betreft de leerlingenprognose aantoonst dat deze leerlingen gedurende ten minste 15 jaar kunnen worden verwacht, of
  - 2°. als het een voor tijdelijk gebruik bestemde voorziening betreft de leerlingenprognose aantoonst dat deze leerlingen gedurende ten minste 4 jaar kunnen worden verwacht, en
- c. geen gebouw beschikbaar is of komt dat geschikt is of geschikt te maken is als passende huisvesting voor de school, en
- d. het onmogelijk is om door medegebruik een passende huisvesting voor de school te realiseren.

Ad b1: *De leerlingenprognose dient dus aan te tonen dat de voorziening nieuwbouw minstens 15 jaar nodig is voor het onderwijs.*

Ad b2: *Dat betekent, dat als de voorziening minder dan 4 jaar nodig is, er geen sprake is van enige noodzaak en men een andere oplossing moet vinden.*

Noodzaak tot vervangende bouw en de voorwaarden

De noodzaak van vervangende bouw is aanwezig als:

- a. op grond van een overeenkomstig NEN 2767 opgestelde bouwkundige rapportage wordt vastgesteld dat het schoolgebouw volgens de conditiemeting voldoet aan conditie 5; (= slechte conditie)
- b. dit het gevolg is van een herschikkingsoperatie;
- c. dit het gevolg is van ontwikkelingen in de ruimtelijke ordening en:
  - 1°. als het een voor blijvend gebruik bestemde voorziening betreft de leerlingenprognose aantoonst dat dit aantal leerlingen gedurende ten minste 15 jaar aanwezig zijn of kunnen worden verwacht, of
  - 2°. als het een voor tijdelijk gebruik bestemde voorziening betreft de leerlingenprognose aantoonst dat dit aantal leerlingen gedurende ten minste 4 jaar aanwezig zijn of kunnen worden verwacht, en
- d. geen gebouw beschikbaar is of komt dat geschikt is of geschikt te maken is als passende huisvesting voor de school, en
- e. het onmogelijk is om door medegebruik een passende huisvesting voor de school te realiseren.

Ad a: *In plaats van alleen een bouwkundige rapportage hebben we gekozen voor een veel bredere beoordeling in de vorm van een quickscan. Naast een bouwkundige toets omvat deze ook een beoordeling op het gebied van o.a. veiligheid, milieu, energieverbruik en functionaliteit.*

Noodzaak uitbreiding schoolgebouw en de voorwaarden

De noodzaak van het uitbreiden van een schoolgebouw is aanwezig als:

- a. de capaciteit van een schoolgebouw kleiner is dan de vastgestelde ruimtebehoefte en het verschil tussen de capaciteit en de ruimtebehoefte gelijk of groter is dan de drempelwaarde.

de drempelwaarden zijn:

55 m² bruto vloeroppervlakte voor een voorziening basisonderwijs;

50 m² bruto vloeroppervlakte voor een voorziening speciaal basisonderwijs;

50 m² bruto vloeroppervlakte voor een voorziening voor een school voor speciaal onderwijs of voortgezet speciaal onderwijs];

b. daarnaast:

- 1°. als het een voor blijvend gebruik bestemde voorziening betreft de leerlingenprognose aantoonst dat dit aantal leerlingen gedurende minstens vijftien jaar kunnen worden verwacht,
- 2°. als het een voor tijdelijk gebruik bestemde voorziening betreft de leerlingenprognose aantoonst dat dit aantal leerlingen gedurende minstens vier jaar aanwezig zijn of kunnen worden verwacht, of

3°. de leerlingenprognose op basis van de laatste teldatum voor het indienen van de aanvraag aantoonst dat het aantal leerlingen dat aanwezig is niet voor ten hoogste vier jaar binnen het gebouw of de gebouwen kunnen worden gehuisvest, en

- c. geen gebouw beschikbaar is of komt dat geschikt is of geschikt te maken is als passende huisvesting voor de school, en
- d. het onmogelijk is om door medegebruik een passende huisvesting voor de school te realiseren.

Noodzaak in gebruik nemen van een bestaand gebouw

De noodzaak van het in gebruik nemen van een gebouw is aanwezig als:

- a. de minister de desbetreffende school voor het eerst voor bekostiging in aanmerking brengt of als het huidige gebouw moet worden vervangen of uitgebreid;
- b. de te huisvesten leerlingen aanwezig zijn of kunnen worden verwacht en:
  - 1°. als het een voor blijvend gebruik bestemde voorziening betreft de leerlingenprognose aantoonst dat deze leerlingen gedurende minstens vijftien jaar kunnen worden verwacht, of
  - 2°. als het een voor tijdelijk gebruik bestemde voorziening betreft de leerlingenprognose aantoonst dat deze leerlingen gedurende minstens vier jaar kunnen worden verwacht, en
  - c. geen gebouw beschikbaar is of komt dat geschikt is of geschikt te maken is als passende huisvesting voor de school;
  - d. het onmogelijk is om door medegebruik een passende huisvesting voor de school te realiseren, en
- e. de kosten van het in gebruik nemen en aanpassen naar oordeel van het college in redelijke verhouding staan tot de kosten van vervangende bouw of uitbreiding.

7.2 Resultaten analyse

Dit hoofdstuk verbindt conclusies aan de analyse naar de capaciteit, de kwaliteit en de knelpunten van de huidige schoolgebouwen uit Bijlage I.

Ter inleiding op de conclusies geven we eerst nog een kort algemeen overzicht van belangrijke gebouwd data en resultaten van de quick scan gerangschikt naar leeftijdscategorieën van de gebouwen. Hierbij valt op dat er tussen 1969 en 1986 geen nieuwe scholen zijn gebouwd en ook niet tussen 2014 en 2025. Dat zijn respectievelijk 17 en 11 jaar. De conclusie die we hieraan verbinden is, dat een IHP hier kan bijdragen aan een meer planmatige aanpak van onderwijshuisvesting.

60 JAAR EN OUDER						
School	Plaats	Bouwjaar/ Renovatie	Bvo/m2	Leeftijd	Quicksscan Score	Frisse School Klasse
Titus Brandsmaschool bouwdeel 1	Berg en Dal	1925	698	100	62,5	NIET
Basisschool Op de Horst	De Horst	1949	1.505	76	55,5	NIET
Basisschool Breedeweg	Breedeweg	1950	1.106	75	60,0	NIET
Sint Maartenschool	Beek-Ubbergen	1954	3.905	71	55,5	NIET
SO De Berg bouwdeel 1	Beek-Ubbergen	1960	850	65	59,5	C
Montessorischool	Groesbeek	1965	4.565	60	64,5	C
totaal m²			12.629			

TUSSEN 50 EN 60 JAAR						
School	Plaats	Bouwjaar/ Renovatie	Bvo/m2	Leeftijd	Quicksscan Score	Frisse School Klasse
VSO Werkenrode Nijmeegsebaan	Groesbeek	1967	4.878	58	60,0	NIET
VSO Werkenrode Nijverheidsweg	Groesbeek	1969	460	56	60,5	NIET
totaal m²			5.338			

JONGER DAN 40 JAAR						
School	Plaats	Bouwjaar/ Renovatie	Bvo/m2	Leeftijd	Quicksscan Score	Frisse School Klasse
OBS De Sieppe bouwdeel 1	Groesbeek	1986	934	39	64,0	C
SO De Berg bouwdeel 2	Beek-Ubbergen	1987	851	38	60,0	C
OBS De Sieppe bouwdeel 2	Groesbeek	1996	622	29	69,0	C
Basisschool Op Weg	Ooij	2002	1.235	23	73,0	NIET
De Biezenkamp	Beek-Ubbergen	2004	2.121	21	73,0	NIET
Basisschool Sint Martinus	Millingen a/d Rijn	2007	3.380	18	74,5	C
Adelbrecht Windekind + Carolus	Groesbeek	2008	3.295	17	76,0	NIET
Titus Brandsmaschool bouwdeel 2	Berg en Dal	2008	299	17	73,0	C
Havo Notre Dames des Anges	Beek-Ubbergen	2011	4.493	14	78,5	NIET
Sint Laurentius bouwdeel 1	Kekerdom	1957/2011	124	14	70,0	NIET
Sint Laurentius bouwdeel 2	Kekerdom	2011	671	14	70,0	NIET
Basisschool 'T Vossenhol	Groesbeek	2014	1.157	11	76,0	C
Basisschool Op de Heuvel	Groesbeek	2014	921	11	77,5	C
Basisschool 'T Bijenveld	Leuth	2014	840	11	81,0	B
totaal m²			20.943			

7.2.1 Noodzaak nieuwbouw

Er is door de minister geen nieuwe school voor bekostiging in aanmerking gebracht. Er zijn ook geen verzoeken ingediend om gebruik te maken van het recht op schoolstichting. Er is dus geen noodzaak een nieuwe school te huisvesten.

7.2.2 Noodzaak uitbreiding wegens ruimtetekort

Uit de vergelijking van de ruimtebehoefte op basis van de leerlingenprognoses met de bestaande onderwijscapaciteit van de gebouwen blijkt dat uitbreiding noodzakelijk is bij:

Basischool Op de Horst.

Bij deze school is langer dan 15 jaar sprake van een tekort aan ruimte boven de grens van 55 m².

BASISSCHOOL OP DE HORST	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2032	2036	2040	2044
aantal leerlingen prognose 2024	202	212	218	221	222	228	232	239	245	244	240
ruimtebehoefte m ²	1.216	1.266	1.297	1.312	1.317	1.347	1.367	1.402	1.432	1.427	1.407
bestaande capaciteit m ²	1.015	1.015	1.015	1.015	1.015	1.015	1.015	1.015	1.015	1.015	1.015
tekort[-] / overschot[+]	-201	-251	-282	-297	-302	-332	-352	-387	-417	-412	-392

Ook bij **basisschool 'T Vossenhol** is sprake van een rekenkundig capaciteitstekort. Gerekend vanaf 2025 blijft dit echter minder dan 4 jaar boven de grens en volgen hierop geen interventies.

BASISSCHOOL 'T VOSSENHOL	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2032	2036	2040	2044
aantal leerlingen prognose 2024	207	206	206	202	198	198	201	207	212	211	210
ruimtebehoefte m ²	1.241	1.236	1.236	1.216	1.196	1.196	1.211	1.241	1.266	1.261	1.256
bestaande capaciteit m ²	1.157	1.157	1.157	1.157	1.157	1.157	1.157	1.157	1.157	1.157	1.157
tekort[-] / overschot[+]	-84	-79	-79	-59	-39	-39	-54	-84	-109	-104	-99

Indien men wel langer dan 4 jaar een tekort heeft kan medegebruik plaatsvinden bij de naastgelegen basisschool De Sieppe die nog een voldoende ruimteoverschot heeft.

Havo Notre Dame des Anges heeft een ruimtegebrek.

In het voortgezet onderwijs geldt echter voor uitbreiding een ondergrens van 10% van de huidige capaciteit. Gezien de capaciteit van 4.493 m² moet er voor uitbreiding een ruimtetekort zijn van minimaal 450 m² (10%). Dit is niet het geval.

NOTRE DAME DES ANGES	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2032	2036	2040	2044
aantal leerlingen prognose 2024	618	618	616	618	621	622	618	615	622	647	669
ruimtebehoefte m ²	4.590	4.590	4.578	4.590	4.607	4.613	4.590	4.572	4.613	4.759	4.888
bestaande capaciteit m ²	4.493	4.493	4.493	4.493	4.493	4.493	4.493	4.493	4.493	4.493	4.493
tekort[-] / overschot[+]	-97	-97	-85	-97	-114	-120	-97	-79	-120	-266	-395

Conclusie: Basisschool Op de Horst is de enige school in de gemeente, waar een noodzaak tot uitbreiding bestaat vanwege een ruimtetekort boven de grens van 55 m² voor een termijn van meer dan 15 jaar (=permanent).

7.2.3 Noodzaak vervangende nieuwbouw/renovatie

Uit de resultaten van de quickscan in Bijlage I blijkt dat vervangende nieuwbouw of renovatie (op termijn) noodzakelijk is bij:

Termijn 0 – 5 jaar:

- Kindcentrum Op de Horst
- Sint Maartenschool

Termijn 5 – 10 jaar:

- SO De Berg
- VSO Werkenrode locatie Nijmeegsebaan
- VSO Werkenrode locatie Nijverheidsweg
- Basisschool Breedeweg
- Basisschool Titus Brandsma

Bestuur	Naam	Bouwjaar	Advies ^
Punt Speciaal	Sint Maartenschool	1954	55,5
SPO Groesbeek	RK Basisschool Op de Horst	1949	55,5
Entrea Lindenhout	De Berg (Bouwdeel 1)	1960	59,5
Punt Speciaal	VSO Werkenrode Nijmeegsebaan	1967	60,0
Entrea Lindenhout	De Berg (Bouwdeel 2)	1987	60,0
SPO Groesbeek	Basisschool Breedeweg	1950	60,0
Punt Speciaal	VSO Werkenrode Nijverheidsweg	1969	60,5
SPO Groesbeek	RK Basisschool Titus Brandsma (Bou...	1925	62,5

7.2.4 Noodzaak in gebruikneming bestaand gebouw

Er is op dit moment bij geen enkele school een noodzaak aanwezig om bijv. wegens groei van het aantal leerlingen een bestaand gebouw in gebruik te nemen of geschikt te maken voor onderwijs. Die noodzaak of gelegenheid zou in de toekomst kunnen ontstaan als er door indikking van het aantal onderwijslocatie of herschikking schoolgebouwen leeg zouden komen te staan.

7.3 Prioriteitstelling

Uit de analyse van de leerlingenontwikkeling (ruimtebehoefte) en de beschikbare huisvesting (ruimtecapaciteit en -kwaliteit) blijkt dat er flinke uitdagingen liggen.

Deze uitdagingen liggen vooral op het gebied van bouwkundige en functionele veroudering en een matig tot slecht binnenklimaat. Er zouden 7 onderwijslocaties binnen 0 en 10 jaar vervangen moeten worden. In het voorgaande hoofdstuk is bepaald welke voorzieningen op een termijn van 10 jaar nodig zijn zonder enige prioriteit aan te geven.

De uitdagingen zijn van een zodanige omvang dat deze onmogelijk allemaal tegelijk kunnen worden aangepakt. Enerzijds vanwege de financiële consequenties, maar anderzijds ook vanwege de benodigde personele inzet en beschikbare bouwcapaciteit.

Vanwege voorgaande redenen brengen we een rangorde aan om de haalbaarheid van de planning te vergroten.

Naast de regels om de noodzaak van een voorziening vast te stellen en de omvang ervan, bevat de Verordening Onderwijshuisvesting ook regels om de prioriteiten vast te stellen. In bijlage V van de onderwijshuisvestingsverordening is vastgelegd wanneer en hoe prioriteiten worden vastgesteld. Er worden twee hoofdprioriteiten onderscheiden.

HOOFDPRIORITEIT 1: (kwantiteit)

Voorzieningen die noodzakelijk zijn om capaciteitstekorten op te heffen; (alle leerlingen moeten gehuisvest worden),

HOOFDPRIORITEIT 2: (kwaliteit)

Voorzieningen die noodzakelijk zijn om een adequaat niveau te handhaven. (gebouwen moeten geschikt zijn om onderwijs in te geven)

Onder HOOFDPRIORITEIT 1 vallen de volgende voorzieningen:

- nieuwbouw;
- uitbreiding;
- in gebruik nemen bestaand gebouw;
- verplaatsen tijdelijke gebouwen;
- eerste inrichting met onderwijsleerpakket of meubilair;
- uitbreiding eerste inrichting met onderwijsleerpakket en meubilair;
- medegebruik.

Onder HOOFDPRIORITEIT 2 vallen de volgende voorzieningen:

- vervangende nieuwbouw;
- herstel van een constructiefout;
- herstel en vervanging in verband met schade.

N.B. als de wetwijziging wordt aangenomen komt hier nog de voorziening "renovatie" bij.

BELANGRIJK: Als de noodzaak tot vervangende nieuwbouw tevens gepaard gaat met een noodzaak tot uitbreiding valt deze onder hoofdprioriteit 1.

Hoofd- en subprioriteit

Nadat de onderverdeling naar hoofdprioriteiten heeft plaatsgevonden moet worden vastgesteld welke voorzieningen in aanmerking komen om op het uitvoeringsprogramma of de agenda te worden geplaatst. Dit vindt plaats op basis van het vaststellen van de subprioriteiten.

Bij hoofdprioriteit 1 worden de volgende uitgangspunten gehanteerd om de volgorde vast te stellen van de voorzieningen die voor het plaatsen op het programma in aanmerking komen:

1. als eerste die voorziening die relatief gezien een zo groot mogelijk kwantitatief tekort opheft in een situatie met herschikking van schoolgebouwen;
2. vervolgens die voorziening die relatief gezien een zo groot mogelijk kwantitatief tekort opheft in een situatie zonder herschikking van schoolgebouwen.

De rangorde binnen de subprioriteit kan bepaald worden door het tekort of gebrek uit te drukken in een percentage van de bestaande capaciteit.

Voorbeeld:

- school A van 1.500 m² komt 300 m² tekort. Dat is 16,66% van de benodigde capaciteit
  - school B van 850 m² komt 200 m² tekort. Dat is 19,05% van de benodigde capaciteit
- De rangorde binnen deze prioriteit wordt:
 Nr. 1: school B
 Nr. 2: school A.

Bij hoofdprioriteit 2 kent de verordening geen specifieke criteria voor een onderverdeling in subprioriteiten. Om toch een rangorde aan te brengen stellen we voor:

1. als eerste de voorziening die in de quickscan de laagste score heeft behaald;
2. bij een gelijke score die voorziening die relatief gezien de meeste kwalitatief slechte onderwijscapaciteit uitgedrukt in vierkante meters opheft.

7.4 Prioriteit bepaling Hoofdprioriteit 1

7.4.1 Rangorde Hoofdprioriteit 1 (kwantiteit)

De enige school die in aanmerking komt voor hoofdprioriteit 1 is Kindcentrum Op de Horst omdat dit de enige school is met een structureel ruimtetekort. Tegelijkertijd is het de school met de laagste quickscanscore (samen met de Sint Maartensschool).

In feite zou de school in aanmerking komen voor een plaats in hoofdprioriteit 2 in het kader van een noodzaak tot vervangende nieuwbouw, maar gezien de combinatie met een noodzakelijk uitbreiding van capaciteit komt deze school in aanmerking voor hoofdprioriteit 1.

Kindcentrum Op de Horst krijgt hiermee: **URGENTIE 1**

7.5 Prioriteit bepaling Hoofdprioriteit 2

7.5.1 Rangorde Hoofdprioriteit 2 (kwaliteit)

Om de rangorde te kunnen bepalen hebben we in onderstaand figuur de quickscanscores in beeld gebracht met de oppervlakten van de gebouwen die tussen 0 en 10 jaar voor vervangende nieuwbouw of renovatie in aanmerking komen.

					oppvl. M ²	eind-score
Punt Speciaal	Sint Maartensschool	Quick	1954	55,5	3.905	55,50
Entrea Lindenhout	De Berg (Bouwdeel 1)	Quick	1960	59,5	1.701	59,75
Entrea Lindenhout	De Berg (Bouwdeel 2)	Quick	1987	60,0		
Punt Speciaal	VSO Werkenrode Nijmeegsebaan	Quick	1967	60,0	4.878	60,00
SPO Groesbeek	Basisschool Breedeweg	Quick	1950	60,0	1.106	60,00
SPO Groesbeek	RK Basisschool Titus Brandsma (Bou...	Quick	1925	62,5	997	62,50
SPO Groesbeek	RK Basisschool Titus Brandsma (Bou...	Quick	2008	73,0		

Op basis van subprioriteit 1 komt de Sint Maartenschool als eerste in aanmerking voor vervangenden nieuwbouw en krijgt hiermee **URGENTIE 2**.

Vervolgens krijgt SO De Berg met een gemiddelde score van 59,75 **URGENTIE 3**.

VSO Werkenrode aan de Nijmeegsebaan en basisschool Breedeweg scoren ieder 60,0 en zijn daarmee op grond van subprioriteit 1 even urgent. Echter, op grond van subprioriteit 2 (het aantal vierkante meters) krijgt de VSO Werkenrode **URGENTIE 4** en basisschool Breedeweg **URGENTIE 5**.

Zoals in de conclusie van de analyse bij Basisschool Titus Brandsma gesteld is de quickscanscore voor het grootste gebouwdeel maatgevend en scoort de totale school 62,50. Hiermee krijgt de basisschool Titus Brandsma **URGENTIE 6**.

7.6 Samenvatting prioriteitstelling

Op basis van de objectieve maatstaven uit de Verordening onderwijshuisvesting en de aanvullende criteria bij hoofdprioriteit 2 is de volgende urgentierangorde bepaald.

Hoofdprioriteit 1

URGENTIE 1: **KINDCENTRUM OP DE HORST**

Hoofdprioriteit 2

URGENTIE 2: **SINT MAARTENSCHOOL**
URGENTIE 3: **SO DE BERG**
URGENTIE 4: **VSO WERKENRODE**
URGENTIE 5: **BASISSCHOOL BREDEWEG**
URGENTIE 6: **BASISSCHOOL TITUS BRANDSMA**

Deze prioriteitstelling houdt niet per definitie in dat de hieruit voortvloeiende projecten ook in deze volgorde kunnen worden uitgevoerd. Er kunnen omstandigheden zijn die nader onderzoek noodzakelijk maken naar het zoeken van de geschikte locatie of er zijn plannen voor herschikking en fusie waarvan de huisvestingsgevolgen nog niet bekend zijn. Ook kan het verstandig zijn om de planning aan te passen als daarmee hoge kosten voor tijdelijke huisvesting kunnen worden voorkomen. In het volgende hoofdstuk zal de planning worden onderbouwd.

8 PROJECTEN

De volgens hoofdstuk 7 noodzakelijke en gewenste voorzieningen en de prioriteitstelling hiervan leidt tot projectplannen, die in principe in aanmerking komen om te worden opgenomen in het Programma 2025-2028 dan wel in de Agenda 2029-2032.

In de vorige fase is behalve bij KC Op de Horst nog niet specifiek gekeken naar de haalbaarheid van de urgente projecten als het gaat om financiële consequenties, beschikbaarheid van locaties en eventueel andere complicaties. In dit hoofdstuk kijken we naar de mogelijkheden om de projecten met een urgentie binnen het Programma 2025-2028 of de Agenda 2029-2032 te plaatsen en of daar nog aanvullende informatie of nader overleg met partijen voor nodig is. Uitgangspunt voor plaatsing in het programma is dat het project ook binnen die periode feitelijk en praktisch kan worden opgestart.

8.1 Project vervangende nieuwbouw KC Op de Horst

Door de gemeenteraad is op 12 december 2024 de Hoge Horst als locatie aangewezen voor de nieuwbouw van KC Op de Horst. De gemeenteraad stelde bij amendement een krediet van € 8,3 miljoen beschikbaar voor de bouw van de school, de kinderopvang en een gymzaal. Deze raming is gebaseerd op kengetallen en prijzen uit 2024. Er zal dus nog een actualisatie van het prijsniveau moeten plaatsvinden. Het project is dus al door de gemeenteraad in gang gezet en kan in het huisvestingsprogramma 2025-2028 opgenomen worden.

8.2 Project vervangende nieuwbouw Sint Maartenschool

Op basis van de uitgevoerde quickscan is renovatie of vervangende nieuwbouw binnen 5 jaar noodzakelijk. De afdeling kinderrevalidatie van de Sint Maartenskliniek en de school hebben een zeer nauwe relatie met elkaar. De afdeling kinderrevalidatie is binnen de muren van de school gehuisvest. Behoud van deze connectie en de fysieke verbinding tussen school en behandelruimtes is zeer wenselijk.

Volgens onze kadastrale gegevens is de Sint Maartenskliniek eigenaar van de grond van de Sint Maartensschool en heeft schoolbestuur Punt Speciaal de eigendom van het gebouw middels erfpacht en een recht van opstal.

Dit is natuurlijk een complicerende factor en het terrein van de kliniek is zeer beperkt van omvang.

Ook zal vervanging van de afdeling kinderrevalidatie bekostigd moeten worden vanuit zorgmiddelen waar de gemeente geen invloed op heeft. Mogelijk dat er ook nog rekening gehouden moet worden met een dagopvangfunctie in het schoolgebouw, zodat ook de omvang van het project nog niet vaststaat.

Voordat we het project kunnen starten zal er eerst een onderzoek gedaan moeten worden naar de omvang van het project, een geschikte locatie op het terrein en naar de financieringsmogelijkheden van de afdeling kinderrevalidatie. Voor dit onderzoek is een beperkt voorbereidingskrediet t.b.v. advies- en onderzoekskosten noodzakelijk.

We verwachten dat het nodige onderzoek en overleg in 2026 en 2027 kan plaatsvinden, zodat het project opgenomen kan worden in het huisvestingsprogramma 2025-2028.

8.3 Project SO De Berg

Medio februari 2025 ontvingen we een brief van Entrea Lindenhout mede ondertekend door Conexus, dat men overweegt om gezien de ontwikkeling van inclusief onderwijs en dalende leerlingaantallen hun beide SO-scholen De Tapir in Nijmegen en De Berg in Ubbergen per 1-1-2026 over te dragen aan schoolbestuur Conexus in Nijmegen om zo de krachten te bundelen. Beide besturen hebben de ambitie om ook in de toekomst kwalitatief goed gespecialiseerd onderwijs te kunnen bieden.

Conexus heeft de bedoeling om als volgende stap hun SO-school de Kleurencirkel met De Tapir en De Berg te fuseren tot één SO-school. Deze scholenfusie is gepland op 1 augustus 2026.

SO De Berg heeft urgentie 3 op de lijst van te vervangen scholen. We weten bij de vaststelling van dit IHP niet welke huisvestingsconsequenties de fusie met de beide andere scholen zal hebben. Het is verstandig om nu geen besluit te nemen over vervangende nieuwbouw en

de fusiegevolgen af te wachten. De mogelijkheid bestaat immers dat de gefuseerde SO-school in Nijmegen wordt gehuisvest en SO De Berg op termijn uit Ubbergen vertrekt. Dit biedt wellicht ook mogelijkheden qua locatie voor de Sint Maartenschool.

Gezien de onzekerheid over de toekomstige huisvestingssituatie nemen we de vervanging van SO De Berg nog niet op in het Uitvoeringsprogramma 2025-2028 en ook nog niet op de Uitvoeringsagenda 2029-2032. We noemen het project in de Doorkijk 2033-2040. Zodra bekend is of er voor Berg en Dal huisvestingsconsequenties zijn voor SO De Berg na de fusie met de beide andere SO scholen in Nijmegen kan in een volgend IHP een heroverweging plaatsvinden.

8.4 Project VSO Werkenrode Nijmeegsebaan

Dit project betreft de vervangende nieuwbouw van VSO Werkenrode exclusief de VMBO-afdeling die gehuisvest is bij de Montessorischool. Schoolbestuur Punt Speciaal en de directie van de school hebben aangegeven dat men nieuwbouw graag wil realiseren op een locatie met een grotere maatschappelijke (ver)binding dan tot nu toe op de huidige locatie Dekkerswald mogelijk was. Bestuur en directie realiseren zich dat de school momenteel zeer ruim gehuisvest is en dat men qua ruimte zal moeten inleveren bij nieuwbouw. Inclusief onderwijs vraagt echter om meer connectie met de leefomgeving en met name voor het speciaal onderwijs is een open blik naar het "gewone leven" in een wijk van belang.

Het feit dat er plannen zijn om op Dekkerswald tot 2031 ongeveer 200 woningen en daarna nog maximaal 195 woningen te bouwen komt slechts gedeeltelijk aan de wensen van de school tegemoet. Dekkerswald blijft toch voor een aanzienlijk deel een verzorgings- en zorgfunctie behouden. Dat betekent dat de focus in eerste instantie zal liggen op het vinden van een geschikte locatie voor de school. Omdat dit niet eenvoudig zal zijn wordt het project niet in het Uitvoeringsprogramma 2025-2028 geplaatst, maar op de Uitvoeringsagenda 2029-2032.

8.5 Project basisschool Breedeweg

De noodzaak om de basisschool Breedeweg te vervangen is gelijk aan die bij de VSO Werkenrode. Laatsgenoemde school heeft alleen een hogere urgentie gekregen omdat het te vervangen aantal slechte vierkante meters huisvesting groter is. De school en kinderopvangcentrum Domino werken nauw samen, maar vormen nog geen kindcentrum. Domino is met 2 groepen kinderdagopvang, een VVE-peutergroep en de BSO gevestigd in het voormalig buurtcentrum aan het Kerkpad.

De school bevindt zich aan de Schoolweg op korte afstand van de kinderopvang.

In het kader van inclusief onderwijs is het een belangrijke doelstelling om zoveel mogelijk een kindcentrum te vormen als er sprake is van vervanging van een school. Of er een kindcentrum komt is afhankelijk van de wensen van de school en de kinderopvang en of er een geschikte locatie gevonden kan worden. Aangezien hiervoor nog geen concrete plannen bekend zijn, zal het project op de Uitvoeringsagenda 2029-2032 worden opgenomen.

8.6 Project basisschool Titus Brandsma

Van de scholen die binnen nu en 10 jaar vervangen of gerenoveerd moeten worden heeft basisschool Titus Brandsma urgentie 6. In Berg en Dal maakt de kinderopvang gedeeltelijk mede gebruik van de basisschool met de VVE-peutergroep en een BSO-groep. In dorps huis Kerstendal, dat op hetzelfde terrein ligt, is een groep kinderdagopvang en een BSO-groep gevestigd. Of ook hier een kindcentrum tot stand komt zal afhangen van de wensen van het schoolbestuur en kinderopvangcentrum Domino. Omdat er nu ook kinderopvang in het dorps huis is gehuisvest, is het dorps huis ook een belanghebbende.

Het is aan te bevelen dat betrokken partijen de komende jaren met elkaar in overleg treden over de vervanging van de school en het eventueel ontstaan van een kindcentrum. Ook hier speelt het vinden van een geschikte locatie voor een kindcentrum een grote rol. Aangezien dit project wel noodzakelijk is, maar geen grote spoed heeft, wordt het opgenomen in de Uitvoeringsagenda 2029-2032.

9 FINANCIERING, UITVOERING EN PLANNING

In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke projecten volgens de bepaling van de noodzaak en de prioritering in aanmerking komen voor opname in het Huisvestingsprogramma 2025-2028 en de Huisvestingsagenda 2029-2032 en welke investeringen hiervoor nodig zijn voorzover we dit nu al kunnen voorzien. In de doorkijk worden de mogelijke projecten genoemd die op de middel-lange termijn in aanmerking komen voor opname in het programma of de agenda.

De genoemde investeringsbedragen betreffen de ramingen op het prijspeil van dit moment (januari 2025).

Bij ieder project afzonderlijk zal er aan de raad een voorbereidingskrediet en een uitvoeringskrediet gevraagd moeten worden op basis van de concrete stand van zaken bij aanvang van een project. Dit IHP vormt de basis voor de uit te voeren projecten in de komende jaren. Zoals bekend heeft de gemeenteraad al groen licht gegeven voor de vervangende nieuwbouw van Kindcentrum Op de Horst inclusief een gymzaal. Voor het project dat als eerste in de planning wordt opgenomen zal in dit IHP al een voorbereidingskrediet gevraagd worden om onnodige vertraging te voorkomen.

9.1 Financiële uitgangspunten

Bij de raming van de kosten worden de volgende financiële uitgangspunten gehanteerd:

Totale kosten

Bij de raming van de totale kosten worden de sloopkosten, bouwkosten, grondkosten en overige kosten in de stichtingskosten meegenomen voor zover van toepassing. De weergegeven kosten in de tabellen zijn inclusief BTW en op prijspeil 1-1-2025. Deze bedragen worden jaarlijks geïndexeerd.

In de totale kosten zijn niet meegenomen:

- Kosten voor eventuele aanpassingen aan de infrastructuur/openbare ruimte;
- Kosten voor grondsanering;
- Kosten voor asbestsanering;
- Kosten voor het verwijderen van tijdelijke huisvesting;
- Contextuele factoren/locatiegebonden kosten;
- Verhuiskosten;
- Mogelijke kosten voor eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair (alleen bij uitbreiding van toepassing);
- Kosten en baten bij het eventueel afstoten van locaties en gebouwen.

Sloopkosten

Bij de berekening van de sloopkosten wordt uitgegaan van een kostprijs van € 100/m². Er is alleen sprake van sloopkosten als op de desbetreffende locatie nieuwe onderwijshuisvesting komt. Is dit niet het geval en is de vrijkomende locatie bestemd voor herontwikkeling dan worden de sloopkosten verrekend in de grondprijs of de nieuwe eigenaar betaalt de sloopkosten.

Bouwkosten

De bouwkosten voor de nieuwbouw zijn niet berekend op basis van de VNG-normbedragen, maar op basis van de HEVO Nieuwbouwkostenconfigurator 2025, omdat deze beter aansluit op de werkelijke kosten in de markt.

In de kosten zijn de uitgangspunten van het Kwaliteitskader Huisvesting PO/VO van de Ruimte OK verwerkt alsmede de kosten voor de realisatie van Energie Neutrale Gebouwen (ENG) en het Programma van Eisen Frisse Scholen Klasse B.

INVESTERINGSKOSTEN PER SCHOOLSOORT PER M ²		
PRIMAIR ONDERWIJS	BVO	€/m ²
	700	4.720
	1.200	4.375
	1.700	4.030
	2.200	3.945
(VOORTGEZET) SPEC.ONDERWIJS	1.250	4.475
	1.750	4.310
	2.800	3.970
	3.400	3.910
VOORTGEZET ONDERWIJS	4.190	3.700
VMBO	5.000	3.740
HAVO/VWO	8.000	3.535
VMBO/HAVO/VWO	13.000	3.480

De bouwkosten zijn afhankelijk van de schoolsoort en de omvang van het project.

Het blijven echter kengetallen die bij aanvang van ieder project geactualiseerd moeten worden.

Kosten tijdelijke huisvesting

Kosten voor vervangende, tijdelijke huisvesting van een school gedurende een bepaalde bouwperiode zijn meegenomen ingeval nieuwbouw op de bestaande locatie moet plaatsvinden. We proberen echter zoveel mogelijk kosten voor tijdelijke huisvesting te voorkomen.

Als richtlijn voor de huur van noodlokalen kan worden uitgegaan van € 1.500 per m² per jaar inclusief de plaatsingskosten (transport, bestrating, riolering en weer afvoeren).

Grondopbrengsten

Opbrengsten van af te stoten locaties kunnen niet direct worden ingezet als kostenverlichting of dekkingsmiddel. In beginsel vallen opbrengsten terug in de algemene middelen. De mogelijke inzet van grondopbrengsten in een bouwproject is afhankelijk van het grondbeleid van de gemeente en de beslissingen daarover op dat moment.

Doordat de eigendom van vrijkomende onderwijslocaties vanwege het geldende economisch claimrecht in de onderwijswetgeving "om niet" naar de gemeente gaat heeft de gemeente een sterke positie ten aanzien van de invulling van deze ontwikkellocaties.

Het zogenaamde Didamarrest voegt hier nog een dimensie aan toe, namelijk dat de gemeente verplicht is de verkoop van grond openbaar aan te besteden. Dit biedt kansen om een maximale opbrengst te genereren.

Er zijn ook extra opbrengsten mogelijk als de bouw van scholen gecombineerd kan worden met de bouw van appartementen (dubbel grondgebruik).

Huuropbrengsten

De kosten voor de huisvesting van onderwijs komen volledig ten laste van de gemeente. De kosten voor andere voorzieningen zoals kinderdagopvang, BSO, peuteropvang, buurt- en welzijnsvoorzieningen, CJG enz. worden gedekt uit een minimaal kostprijsdekkende huur zoals de Wet Markt en Overheid verplicht stelt.

Boekwaarde

Als nieuwbouw plaatsvindt op een (voormalige) onderwijslocatie dient de boekwaarde van het te slopen schoolgebouw eenmalig te worden afgeschreven binnen het nieuwbouwproject. Als er nog boekwaarden rusten op gebouwen die gelegen zijn op vrijkomende en te ontwikkelen locaties worden deze boekwaarden verrekend in de grondprijs ten behoeve van nieuwe ontwikkelingen. We hanteren in de berekeningen de boekwaarden per 31-12-2025.

Rente en afschrijving

We schrijven de investeringen af op basis van 40 jaar lineair tegen het huidige rentepercentage van 1,5 procent. We maken hierbij geen onderscheid tussen bouwkosten en installatiekosten aangezien de gemeente niet verantwoordelijk is voor de tussentijdse vervanging van de installaties.

9.2 Uitvoeringsprogramma 2025-2028

Een tweetal projecten genoemd in hoofdstuk 9 komt op basis van noodzaak en prioriteit in beginsel in aanmerking voor plaatsing op het Uitvoeringsprogramma 2025-2028.

De praktijk wijst uit dat bouwprojecten een aanzienlijke voorbereidingstijd vergen. Het duurt zeker 3 jaar en soms zelfs 5 jaar of langer voordat de bouw van een project daadwerkelijk van start kan gaan. Ook de capaciteit aan menskracht kan een uitdaging vormen en tegenwoordig zelfs de aanwezigheid van voldoende elektriciteit.

We hanteren als startjaar het jaar waarin een voorbereidingskrediet al dan niet gedeeltelijk wordt toegekend.

Er wordt vanuit de hoek van bouwadviesbureaus of vanuit andere adviesdisciplines wel eens geopperd dat een standaardisatie van het programma van eisen of zelfs een standaard ontwerp dit traject kan versnellen.

Als standaardisatie echter leidt tot "eenheidsworst" komt het uitgangspunt van inclusief onderwijs en context met de wijk en de behoeften van wijk of dorp in gevaar.

In onze ogen heeft ieder KC weliswaar hetzelfde doel, namelijk onze kinderen zo goed mogelijk voorbereiden op de maatschappij, maar heeft ook ieder KC een andere context en focus waarbinnen dit vorm moet krijgen. Een KC moet aansluiten op wat nodig is in de wijk waarin het acteert en dat kan per wijk heel verschillend zijn.

Dan zijn we toch voorstander van "maatwerk" ook al duurt dat misschien wat langer.

Wat we wel kunnen doen om het tempo enigszins te versnellen, is om de uitgangspunten en kaders voor de vereiste bouwkwaliteit duidelijk met elkaar vast te stellen, zodat we niet bij ieder project opnieuw het wiel hoeven uit te vinden. Dat hebben we in dit IHP gedaan door het Kwaliteitskader van Ruimte OK als uitgangspunt te nemen en de kwaliteit gedurende het hele ontwikkeltraject te toetsen met GPR-gebouw.

Ondanks dat de voorbereiding van projecten doorgaans langer duurt dan we eigenlijk willen moet er wel in de periode 2025- 2028 een aanvang gemaakt kunnen worden met een deel van de projecten. De gemeenteraad heeft hier al een aanzet toe gegeven door een krediet te voteren voor vervangende nieuwbouw van KC Op de Horst.

9.2.1 Uitvoeringsprogramma 2025-2028 – PROJECT 1 - OP DE HORST

De vervangende nieuwbouw van KC Op de Horst (basisschool + kinderopvang) inclusief een gymzaal aan de Hoge Horst.

		Jaar	Kostensoort	Leerlingen	BVO	€/m ²	Investering onderwijs	Investering kinderopvang	Investering
KC OP DE HORST	BASISSCHOOL nieuwbouw	2025	bouwkosten	240	1.410	4.030	6.024.850		
KC OP DE HORST	INCLUSIEF ONDERWIJS (staffel)	2025	bouwkosten	85	85	4.030			
KC OP DE HORST	KINDEROPVANG DOMINO nieuwbouw	2025	bouwkosten	3 groepen	300	4.030		1.210.000	
KC OP DE HORST	GRONDKOSTEN	2025	grondkosten		0	0	0		eigendom
KC OP DE HORST	GYMZAAL nieuwbouw	2025	bouwkosten		585	4.100	2.400.000		
KC OP DE HORST	sloopkosten en boekwaarde afboeken	2025	n.v.t.				0		herontwikkeling
							8.424.850	1.210.000	9.634.850

Naar de huidige inzichten en het prijspeil 1-1-2025 is er voor de voorbereiding en realisatie van het project € 9.634.850,- nodig. De gemeenteraad heeft in december 2024 een krediet van € 8,3 miljoen beschikbaar gesteld. Dit betekent dat er nog een aanvullend krediet van € 1.334.850,- beschikbaar gesteld moet worden om het project daadwerkelijk te kunnen realiseren.

De jaarlasten zijn op basis van een lineaire afschrijvingstermijn van 40 jaar en een rente van 1,5% conform onderstaande tabel. Hierbij wordt opgemerkt dat de lasten voor kinderopvang gecompenseerd worden door een kostprijsdekkende huur.

Prioriteit 1	uitbreiding +vervangende nieuwbouw	JAARLASTEN			
		JAAR-1	JAAR-2	JAAR-3	JAAR-4
KC OP DE HORST	BASISSCHOOL nieuwbouw	€ 240.994	€ 238.735	€ 236.475	€ 234.216
KC OP DE HORST	INCLUSIEF ONDERWIJS (staffel)				
KC OP DE HORST	KINDEROPVANG DOMINO nieuwbouw	€ 48.400	€ 47.946	€ 47.492	€ 47.039
KC OP DE HORST	GRONDKOSTEN				
KC OP DE HORST	GYMZAAL nieuwbouw	€ 96.000	€ 95.100	€ 94.200	€ 93.300
KC OP DE HORST	sloopkosten en boekwaarde afboeken	€ -	€ -	€ -	€ -
		€ 385.394	€ 381.781	€ 378.167	€ 374.555

Aangezien de voorbereiding van het project al loopt hebben we het project in het jaar 2025 in het huisvestingsprogramma 2025-2028 opgenomen. De jaarlasten komen pas ten laste van de gemeentebegroting in het jaar na oplevering. Belangrijke kanttekening is dat de lasten voor kinderopvang gedekt worden door huuropbrengsten. Als we rekening houden met 3 jaar voorbereiding en 1 à 1,5 jaar uitvoering zal de JAAR-1 in 2030 of 2031 zijn.

9.2.2 Uitvoeringsprogramma 2025-2028 – PROJECT 2 SINT MAARTENSCHOOL

De vervangende nieuwbouw de Sint Maartenschool behelst voorsnog de volgende maatregelen.

Vervangende nieuwbouw	Jaar	Kostensoort	Leerlingen	BVO	€/m²	Investering	Investering	Investering
						onderwijs	kinderopvang	
SO SCHOOL nieuwbouw	2027	bouwkosten	225	3.475	3.910	13.919.600		
INCLUSIEF ONDERWIJS (staffel)	2027	bouwkosten		85	3.910			
GRONDKOSTEN	2027	grondkosten				0		grondruil
SLOOPKOSTEN	2027	sloopkosten		3.905	100	390.000		
REstant BOEKWAARDE 31-12-2025	2027	boekwaarde				1.280.617		
								15.590.217

We houden voorlopig rekening met kosten van sloop van het huidige gebouw en eenmalige afschrijving van de boekwaarde, hoewel we denken dat herbouw op de huidige locatie niet voor de hand ligt omdat het vrijwel onmogelijk is om geschikte tijdelijke huisvesting te realiseren. Ook daarvoor is immers ruimte nodig en deze is schaars op het terrein van de kliniek. Herontwikkeling van de huidige locatie zal ook moeilijk worden. Daarom gaan we voorlopig ervan uit dat de kosten van sloop en afschrijving boekwaarde voor rekening van de gemeente zullen komen.

Om met het project te kunnen starten zal eerst onderzocht moeten worden of er een geschikte locatie op het terrein van de kliniek is en of de revalidatie-afdeling van de kliniek met de school mee kan verhuizen. Dit laatste is vooral een financieringskwestie.

Naar de huidige inzichten en het prijspeil 1-1-2025 is er voor de voorbereiding en realisatie van het project € 15.590.217,- nodig.

De jaarlasten zijn op basis van een lineaire afschrijvingstermijn van 40 jaar en een rente van 1,5% conform onderstaande tabel.

Vervangende nieuwbouw	JAARLASTEN			
	JAAR-1	JAAR-2	JAAR-3	JAAR-4
SO SCHOOL nieuwbouw	€ 556.760	€ 551.540	€ 546.321	€ 541.101
INCLUSIEF ONDERWIJS (staffel)				
GRONDKOSTEN				
SLOOPKOSTEN	€ 15.600	€ 15.454	€ 15.308	€ 15.161
REstant BOEKWAARDE 31-12-2025	€ 1.280.617	€ -	€ -	€ -
	€ 1.852.977	€ 566.994	€ 561.629	€ 556.262

Er is voorsnog geen rekening gehouden met een eventueel gewenste opvangvoorziening bij de school. Mocht dit wenselijk zijn dan worden de investeringskosten ervan gedekt uit een kostprijsdekkende huur en zal e.e.a. budgetneutraal verlopen.

Om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn qua locatie en financiering van de revalidatieafdeling van de kliniek is er voorlopig een voorbereidingskrediet nodig van € 100.000,-. Dit bedrag wordt onderdeel van het reguliere voorbereidingskrediet dat inbegrepen is in de totale investeringskosten. Het zijn dus geen extra kosten maar naar voren gehaalde kosten. Pas als blijkt welke mogelijkheden er zijn, is het nodig een regulier voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen om het project verder te ontwikkelen.

Bij dit project houden we vanwege de complexiteit rekening met globaal 3 à 4 jaar voorbereiding vanaf 2025 inclusief de benodigde onderzoeken en 1 à 1,5 jaar uitvoering. De jaarlasten van JAAR-1 zullen dan in 2032 of 2033 voor het eerst op de begroting drukken.

9.3 Totaal Uitvoeringsprogramma 2025-2028

Project 1: vervangende nieuwbouw KC Op de Horst met kinderopvang en gymzaal

Startjaar: 2025

Investering onderwijs:	€ 6.024.850
Investering kinderopvang:	€ 1.210.000
Investering gymzaal:	€ 2.400.000
Afschrijving boekwaarde:	p.m.
Jaarlast 1e jaar:	€ 385.394
Jaarlast 2e jaar:	€ 381.781

NIEUW: 2025: Aanvullend krediet van € 1.334.850 beschikbaar te stellen bij vaststelling van het IHP.

Project 2: vervangende nieuwbouw Sint Maartenschool

Startjaar: 2027

Investering onderwijs:	€ 13.919.600
Sloopkosten:	€ 390.000
Afschrijving boekwaarde:	€ 1.280.617
Jaarlast 1e jaar:	€ 1.852.977
Jaarlast 2e jaar:	€ 566.9994

NIEUW: 2025: Voorbereidingskrediet van € 100.000 voor onderzoek naar geschikte locatie en financiering van revalidatiecentrum als onderdeel van totaal krediet beschikbaar te stellen bij vaststelling van het IHP.
2027: Voorbereidings- en uitvoeringskrediet nader vast te stellen naar aanleiding van onderzoek locatie en financiering.

9.4 Dekking uitvoeringsprogramma 2025-2028

Krediet voor KC Op de Horst (aanvullend € 1.334.850) bij behandeling van de kadernota 2026 behandelen en krediet Sint Maartenschool (€ 15.590.217) opnemen in het Meerjaren Investeringsprogramma bij begroting 2026. (MIP 2026-2029)

9.5 Uitvoeringsagenda 2029-2032

De uitvoeringsagenda valt formeel buiten het wettelijk kader van een Uitvoeringsprogramma voor 4 jaar en een doorkijk van 12 jaar. Schoolbesturen willen echter meer zekerheid over de efficiency van hun onderhoudsinvesteringen die doorgaans een groter bereik hebben dan 4 jaar. Daarin willen we hen tegemoet komen met het invoeren van een Uitvoeringsagenda van eveneens 4 jaar, zodat de besturen voor minimaal 8 jaar zicht hebben op welke scholen voor vervanging in aanmerking komen en welke niet. Ze kunnen dan meer gefundeerd besluiten nemen over wel of niet bepaald onderhoud plegen. De Uitvoeringsagenda biedt weliswaar geen 100% garantie maar wel een sterke indicatie over het vervolg op het Uitvoeringsprogramma.

9.5.1 Uitvoeringsagenda 2029-2032 – PROJECT 3 – VSO WERKENRODE

Vervangende nieuwbouw van de VSO Werkenrode locatie Nijmeegsebaan.

Vervangende nieuwbouw	Jaar	Kostensoort	Leerlingen	BVO	€/m ²	Investering onderwijs	Investering kinderopvang	Investering
Voortgezet speciaal onderwijs nieuwbouw	2030	bouwkosten	175	3.200	3.970	13.041.450		
INCLUSIEF ONDERWIJS (staffel)	2030	bouwkosten		85	3.970			
GRONDKOSTEN	2030	grondkosten		6.200	200	1.240.000		nieuwe locatie
RESTANT BOEKWAARDE 31-12-2025	2030	boekwaarde				p.m.		
								14.281.450

Het vinden van een geschikte locatie zal een belangrijk item zijn bij het realiseren van vervangende nieuwbouw voor de VSO Werkenrode. Schoolbestuur en directie hebben nadrukkelijk aangegeven een locatie te ambiëren temidden van de samenleving.

Naar de huidige inzichten en het prijspeil 1-1-2025 is er voor de voorbereiding en realisatie van het project € 14.281.450,- nodig. De eigendom van Nijmeegsebaan 9a berust bij schoolbestuur Punt Speciaal. Bij beëindiging van het onderwijs op deze locatie gaat de eigendom "om niet" over naar de gemeente. De restantboekwaarde blijft op het perceel rusten en wordt betrokken bij een eventuele herontwikkeling c.q. herbestemming.

De jaarlasten zijn op basis van een lineaire afschrijvingstermijn van 40 jaar en een rente van 1,5% conform onderstaande tabel.

Vervangende nieuwbouw	JAARLASTEN			
	JAAR-1	JAAR-2	JAAR-3	JAAR-4
Voortgezet speciaal onderwijs nieuwbouw	€ 521.658	€ 516.767	€ 511.877	€ 506.986
INCLUSIEF ONDERWIJS (staffel)	€ 18.600	€ 18.600	€ 18.600	€ 18.600
GRONDKOSTEN (rente)	€ -	€ -	€ -	€ -
RESTANT BOEKWAARDE 31-12-2025	€ -	€ -	€ -	€ -
	€ 540.258	€ 535.367	€ 530.477	€ 525.586

Afhankelijk van de locatiemogelijkheden houden we rekening met de start van dit project vanaf 2030 met het beschikbaar stellen van een voorbereidingskrediet. Vanaf 2034 of 2035 komen de jaarlasten ten laste van de begroting.

9.5.2 Uitvoeringsagenda 2029-2032 – PROJECT 4 – KC BREEDEWEG

Vervangende nieuwbouw basisschool Breedeweg met mogelijk de vorming van een kindcentrum.

Vervangende nieuwbouw	Jaar	Kostensoort	Leerlingen	BVO	€/m ²	Investering onderwijs	Investering kinderopvang	Investering
BASISSCHOOL nieuwbouw	2032	bouwkosten	125	831	4.720	4.205.520		
INCLUSIEF ONDERWIJS (staffel)	2032	bouwkosten		60	4.720			
KINDEROPVANG DOMINO nieuwbouw	2032	bouwkosten	2 groepen	200	4.720		944.000	
GRONDKOSTEN	2032	grondkosten		3.200	200	640.000		nieuwe locatie
TIJDELIJKE HUISVESTING (HUUR)	2032	huurkosten	1,5 jaar	700	1.500	1.575.000		best. Locatie
SLOOPKOSTEN	2032	sloopkosten		1.106	100	110.600		
RESTANT BOEKWAARDE 31-12-2025	2032	boekwaarde				386.707		
							bestaande locatie	7.221.827
							nieuwe locatie	5.789.520

Bij dit project is sprake van een meerdere scenario's. Ten eerste het scenario dat alleen het schoolgebouw vervangen wordt en de samenwerking met de kinderopvang op afstand blijft zoals nu het geval is. Het is aan schoolbestuur LEF en kinderopvang Domino om hierover met elkaar in overleg te treden en hierover een besluit te nemen. Wij zijn in dit IHP uitgegaan van de vorming van kindcentra op één locatie, omdat dit een belangrijke peiler is van inclusief onderwijs en ons huisvestingsbeleid bij vervanging van gebouwen.

Het 2e en 3e scenario betreffen beiden de vorming van een kindcentrum op één locatie. Scenario 2 betreft het realiseren van een KC op de huidige schoollocatie. Dit is het duurste scenario omdat sprake is van de noodzaak om tijdelijke huisvesting te huren. Scenario 3 gaat uit van realisatie van een KC op een nieuwe locatie in Breedeweg. Afhankelijk van de grondprijs schatten we de kosten lager in dan realisatie op de bestaande locatie.

	JAARLASTEN			
	JAAR-1	JAAR-2	JAAR-3	JAAR-4
Vervangende nieuwbouw				
BASISSCHOOL nieuwbouw	€ 168.221	€ 166.644	€ 165.067	€ 163.490
INCLUSIEF ONDERWIJS (staffel)				
KINDEROPVANG DOMINO nieuwbouw	€ 37.760	€ 37.406	€ 37.052	€ 36.698
GRONDKOSTEN (rente)	€ 9.600	€ 9.600	€ 9.600	€ 9.600
TIJDELIJKE HUISVESTING (HUUR)	€ 1.050.000	€ 525.000	€ -	€ -
SLOOPKOSTEN	€ 4.424	€ 4.383	€ 4.341	€ 4.300
RESTANT BOEKWAARDE 31-12-2025	€ 386.707	€ -	€ -	€ -
SCENARIO 2	€ 1.647.112	€ 733.433	€ 206.460	€ 204.488
SCENARIO 3	€ 215.581	€ 213.650	€ 211.719	€ 209.788

De keuze voor één van de drie mogelijk scenario's zal enige tijd vergen.

9.6 Totaal Uitvoeringsagenda 2029-2032

Project 3: vervangende nieuwbouw VSO Werkenrode

Startjaar: 2030

Investering onderwijs: € 13.041.450

Grondkosten nieuwe locatie: € 1.240.000

Jaarlast 1e jaar: € 540.258

Jaarlast 2e jaar: € 535.367

Investering opnemen in Meerjareninvesteringsprogramma bij begroting 2027 (MIP 2027-2030)

Project 4: Optie 1: vervangende nieuwbouw Basisschool Breedeweg op huidige locatie

Startjaar: 2032

Investering onderwijs: € 4.205.520

Tijdelijke huisvesting: € 1.575.000

Sloopkosten: € 110.600

Afschrijving boekwaarde: € 386.707

Jaarlast 1e jaar: € 1.647.112

Jaarlast 2e jaar: € 733.433

Investering opnemen in Meerjareninvesteringsprogramma bij begroting 2029 (MIP 2029-2032)

Project 4: Optie 2: vervangende nieuwbouw KC Breedeweg op nieuwe locatie

Startjaar: 2032

Investering onderwijs: € 4.205.520

Investering kinderopvang: € 944.000

Grondkosten: € 640.000

Jaarlast 1e jaar: € 215.581

Jaarlast 2e jaar: € 213.650 Basisschool Titus Brandsma

Investering opnemen in Meerjareninvesteringsprogramma bij begroting 2029 (MIP 2029-2032)

Project 5: Optie 1: vervangende nieuwbouw KC Titus Brandsma op huidige locatie

Startjaar: 2032

Investering onderwijs: € 3.964.800

Investering kinderopvang: € 944.000

Tijdelijke huisvesting: € 1.575.000

Sloopkosten: € 110.600

Afschrijving boekwaarde: € 265.240

Jaarlast 1e jaar: € 1.516.016

Jaarlast 2e jaar: € 723.894

Investering opnemen in Meerjareninvesteringsprogramma bij begroting 2029 (MIP 2029-2032)

Project 5: Optie 2: vervangende nieuwbouw KC Titus Brandsma op nieuwe locatie

Startjaar: 2032

Investering onderwijs: € 3.964.800

Investering kinderopvang: € 944.000

Grondkosten: € 540.000

Jaarlast 1e jaar: € 204.512

Jaarlast 2e jaar: € 202.671

Investering opnemen in Meerjareninvesteringsprogramma bij begroting 2029 (MIP 2029-2032)

Bij de vaststelling van het volgende IHP zal blijken in hoeverre deze Uitvoeringsagenda kan worden omgezet in een Uitvoeringsprogramma. De agenda vormt in ieder geval de basis voor een volgend programma. Daar mogen de schoolbesturen en andere betrokkenen op rekenen.

We maken hiermee op voorhand al wel het voorbehoud, dat we ervan uit zijn gegaan dat het gebouw van SO De Berg vooralsnog niet vervangen hoeft te worden. Dit hangt uiteraard af van de huisvestingsgevolgen van de voorgenomen fusie. Het gebouw van SO De Berg heeft prioriteit 3 meegekregen en staat daarmee hoger op de urgentielijst dan de overige scholen in de Uitvoeringsagenda 2029-2032.

In afwachting van de plannen van Conexus met de locatie in Ubbergen zijn er bij het volgende IHP wellicht andere keuzes noodzakelijk.

INVESTERINGSAGENDA ONDERWIJSHUISVESTING 2029-2032						totaal	
	Jaar	2029	2030	2031	2032	onderwijshuisv.	kinderopvang
VSO WERKENRODE	2030		14.281.450			14.281.450	
KC BREEDEWEG huidige locatie	2032				7.221.827	6.277.827	944.000
KC BREEDEWEG nieuwe locatie	2032				5.789.520	4.845.520	944.000
KC TITUS BRANDSMA huidige locatie	2032				6.859.640	5.915.640	944.000
KC TITUS BRANDSMA nieuwe locatie	2032				5.824.640	4.880.640	944.000
TOTAAL INVESTERING MET BESTAANDE LOCATIE		0	14.281.450	0	14.081.467	26.474.917	1.888.000
TOTAAL INVESTERING MET NIEUWE LOCATIE		0	14.281.450	0	11.614.160	24.007.610	1.888.000

De totale investeringen van de projecten op de Investeringsagenda 2029-2032 bedragen € 28.362.917 bij vervanging op de huidige locaties en € 25.895.610 als de kindcentra op nieuwe locaties gebouwd worden.

9.7 Doorkijk 2033 - 2040

De doorkijk is in feite niet meer dan een overzicht van projecten die mogelijk in de verdere toekomst tussen 2034 en 2040 in aanmerking komen om te worden uitgevoerd.

We volstaan hier met het noemen van de scholen op basis van de leeftijd en de score in de quickscan.

- Montessorischool – vervangende nieuwbouw/renovatie in 2035
- OBS De Sieppe – vervangende nieuwbouw/renovatie in 2037

10. BIJLAGEN

BIJLAGE I – ANALYSE HUISVESTING MET KANTTEKENINGEN